IZVJEŠĆA – REPORTS

ZAGREB – 3RD INTERNATIONAL CONFERENCE »PSYCHOLOGY AND MUSIC – INTERDISCIPLINARY ENCOUNTERS«, SVEUČILIŠTE U ZAGREBU – MUZIČKA AKADEMIJA I FILOZOFSKI FAKULTET, 23. – 26. LISTOPADA 2024.

Ciklus međunarodnih znanstvenih skupova »Psychology and Music – Interdisciplinary Encounters« pokrenut je na inicijativu Blanke Bogunović, profesorice psihologije na Fakultetu glazbene umjetnosti u Beogradu, pod pokroviteljstvom strukovne udruge European Society for the Cognitive Sciences of Music (ESCOM), kao regionalna platforma za razvoj i diseminaciju interdisciplinarnih istraživanja na sjecištu psihologije i glazbe u srednjoj i jugoistočnoj Europi. Već je prva konferencija, održana 2019. na Fakultetu glazbene umjetnosti u Beogradu, privukla pozornost stotinjak znanstvenika iz cijeloga svijeta. To je rezultiralo osnivanjem Regionalne mreže »Psihologija i muzika« – Regional Network *Psychology and Music* (RNPaM), koja nastoji povezati stručnjake i intenzivirati aktivnosti na području psihologije glazbe. Nakon još uspješnije druge međunarodne konferencije, održane 2022. ponovno u Beogradu, RNPaM je donio odluku o redovitoj bijenalnoj organizaciji većih međunarodnih skupova, svaki put u drugome regionalnom središtu. Treća se međunarodna konferencija »Psychology and Music – Interdisciplinary Encounters« tako održala od 23. do 26. listopada 2024. u Zagrebu, a četvrta će se održati u listopadu 2026. u Ljubljani.

U organizaciji Treće međunarodne konferencije »Psychology and Music – Interdisciplinary Encounters« sudjelovali su Odsjek za muzikologiju zagrebačke Muzičke akademije i Odsjek za psihologiju Filozofskoga fakulteta uz potporu uprava obiju ustanova, brojnih kolega nastavnika i studenata, Fakulteta glazbene umjetnosti iz Beograda i ESCOM-a. Bogat program konferencije obuhvatio je četiri plenarna izlaganja, sedam radionica, četiri predstavljanja knjiga, jedan okrugli

stol, devedeset usmenih izlaganja te deset postera. U ovome hibridnom skupu aktivno je sudjelovalo više od dvjesto autora iz dvadeset i sedam zemalja svijeta (Australija, Austrija, Brazil, Bugarska, Finska, Francuska, Hrvatska, Italija, Izrael, Kanada, Kolumbija, Latvija, Mađarska, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Palestina, Poljska, Portugal, Rusija, SAD, Singapur, Slovenija, Srbija, Španjolska, Švedska, Ujedinjeno Kraljevstvo), a ukupno se održalo sto devet prezentacija. Program prvoga i trećeg dana konferencije održao se na Muzičkoj akademiji, a drugi i četvrti dan sudionici su proveli na Filozofskome fakultetu. Konferenciju su 23. listopada 2024. u Koncertnoj dvorani »Blagoje Bersa« prigodnim govorima otvorili dekani Igor Lešnik (Muzička akademija) i Domagoj Tončinić (Filozofski fakultet). Dodatnu energiju svim sudionicima otvorenja dali su nastupi studentskih ansambala: udaraljkaškoga sastava biNg bang pod vodstvom dekana Lešnika te džez-trija (Luka Jalšovec, Karlo Filipec i Jesús Arias Lizcano) pod mentorstvom Saše Nestorovića. Posljednjega dana skup su ispratili studentski gudački kvartet (Lea Tvrtković, Vid Krešimir Pavčnik, Vid Ilčić i Lovre Tunuković; mentor: Pavle Zajcev) i kvartet studenata saksofona (Dora Mlinarić, Luciano Princip, Lovro Komeš i Lovro Kopač; mentor: Saša Nestorović). Zagrebačku i hrvatsku kulturnu baštinu sudionici su upoznali u glazbenoj šetnji Zagrebom koju je vodila muzikologinja Nada Bezić.

Nastavljajući tradiciju proteklih dviju konferencija, uvodno plenarno predavanje održala je predsjednica ESCOM-a Suvi Saarikallio (Sveučilište u Jyväskyläi, Finska) usmjerivši pozornost sudionika prema društvenoj odgovornosti discipline na primjeru istraživanja glazbe i emocija (»Is Music and Emotion Research an Act of Building a Socially Sustainable Future?«). Sljedećih su dana uslijedila još tri plenarna predavanja istaknutih predmetnih stručnjaka. Tako je Fredrik Ullén (Institut za empirijsku estetiku »Max Planck«, Frankfurt na Majni, Njemačka) govorio o spoznajama o međudjelovanju urođenih i okolinskih čimbenika za stjecanje i usavršavanje vještina (»Gene-Environment Interplay in Skill Learning and Expertise: What Have We Learned from Research on Music?«), doajen psihologije glazbe, Gary E. McPherson (Glazbeni konzervatorij u Melbourneu, Australija) odabrao je temu samoodređenja i samoregulacije kod glazbenika u različitim razvojnim fazama (»The Roles of Self-Determination and Self-Regulation in Novice to Expert Musicians«), a Blanka Bogunović (Fakultet glazbene umjetnosti, Beograd), idejna začetnica ovoga projekta, obilježila je zaključni dan konferencije izlaganjem o osobinama ličnosti glazbenika i njihovu odnosu prema glazbenim postignućima (»The Personality of Musicians and Its Relationship to Musical Accomplishments«). Rad Regionalne mreže »Psihologija i muzika« predstavljen je na već tradicionalnom okruglom stolu.

Tijekom četiriju dana ispunjenih trostrukim paralelnim sesijama diskutiralo se, među ostalim, o sljedećim područjima: glazbi, govoru i kogniciji, percepciji glazbe, procesiranju suvremene glazbe, slušanju glazbe, glazbi i zdravlju, glazbi i

blagostanju, muzikoterapiji, afektivnim aspektima glazbe i pokreta, glazbi i djeci, izvorištima glazbe, glazbenim preferencijama, glazbi i društvenom kontekstu, općem i profesionalnom glazbenom obrazovanju, psihološkim aspektima izvođenja glazbe, glazbi i kulturi te glazbi i individualnim razlikama, a cjelovit program skupa dostupan je na Hrvatskome arhivu weba.[1]

S obzirom na velik broj sudionika ovdje ćemo potanje izvijestiti samo o izlaganjima hrvatskih istraživača, koji rijetko imaju priliku u našoj zemlji predstaviti svoje spoznaje s područja psihologije glazbe specijaliziranomu međunarodnom auditoriju.

Najveći broj domaćih znanstvenika bavio se temama na razmeđu glazbe, zdravlja i blagostanja. Ksenija Burić (Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb) održala je usmeno izlaganje o uporabi improvizacijske muzikoterapije kao sredstva za poticanje samopoštovanja i otpornosti kod adolescentice s višestrukim teškim zdravstvenim problemima, a u suradnji sa Silvijom Sarapom (Hrvatska Orff-Schulwerk udruga – CROSA, Zagreb) organizirala je i praktičnu radionicu učenja kroz osobno iskustvo uz uporabu Orffova instrumentarija. Maja Mustapić, Brigita Vilč i Karolina Šantl Zupan s Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu predstavile su istraživanje o učenicima s ADHD-om na nastavi flaute. Helena Dukić (Muzička akademija, Zagreb) i Asim Kurjak (Akademija znanosti i umjetnosti Bosne i Hercegovine) predstavili su metodologiju budućeg istraživanja uporabe glazbe za poticanje pokreta fetusa tijekom provedbe Kurjakova prenatalnog testa neurološkog razvoja (KANET). Blaženka Bačlija Sušić (Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu) i Sanja Tatalović Vorkapić (Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci) analizirale su učinke glazbenih aktivnosti na društveno i emocionalno blagostanje djece te njihovu otpornost.

Subjektivno blagostanje našlo se u središtu pozornosti još nekolicine domaćih istraživanja. Diana Olčar (Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu), Ana Butković (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu) i Majda Rijavec (Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu) istražile su individualnu i grupnu zanesenost (*flow*) glazbenika kao prediktore trenutačnoga blagostanja nakon održanoga koncerta komorne glazbe. Studenti Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu Ana Topić, Kristina Hrenek, Kristina Matković i Jure Černeha s mentoricom Sanjom Kiš Žuvelom predstavili su istraživanje o razlikama u procjeni subjektivnoga blagostanja između studenata glazbe i studenata drugih studijskih programa. Ina Reić Ercegovac, Snježana Dobrota i Marijo Krnić (Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu) predstavili su rezultate istraživanja o ulogama slušanja glazbe u svakodnevnom životu te njihovu povezanost s osobinama ličnosti i psihičkim blagostanjem.

Slušanjem glazbe, i to posttonalitetne, bavila se i hrvatska glazbena teoretičarka Ana Rebrina s kolegom Thomasom Wozonigom (oboje s Umjetničkoga sve-

[1] Knjižica sažetaka dostupna je na adresi <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:116:956814>.

učilišta u Grazu) izloživši statističke i glazbene implikacije svojega slušnog eksperimenta. Valnea Žauhar (Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci), Ana Butković (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu) te Lina Šorgić i Jan Barić (oboje s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci) govorili su o mogućnostima proširenja modela glazbenih preferencija *MUSIC* uzimanjem u obzir preferencija prema regionalnoj glazbi. Valnea Žauhar sa suradnicama Sabinom Vidulin (Muzička akademija Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli) i Marlenom Plavšić (Filozofski fakultet Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli) provela je i istraživanje o slušanju glazbe na nastavi *solfeggia* te iskustvima učenika vezanim uz samu glazbu, gradivo i stjecanje znanja. Buduće istraživanje obrazovnih i karijernih planova polaznika programa glazbenog obrazovanja *MUSICPLAN* predstavio je Josip Šabić sa zagrebačkoga Instituta za društvena istraživanja. Problemom izvođačke anksioznosti, prisutne kako kod učenika i studenata tako i kod glazbenih profesionalaca, pozabavile su se Ana Vukelić, Tesa Komplinović i Ana Butković s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te su izložile rezultate testiranja psihometrijskih karakteristika hrvatskoga prijevoda *Inventara glazbeničke izvođačke anksioznosti za adolescente Dianne Kenny* (*K-MPAI-A*).

U posljednje se vrijeme znanstvenim istraživanjima u području psihologije glazbe uz znanstvenike sve češće bave i glazbenici, a među sudionicima ove konferencije posebice pijanisti. Predstavit ćemo stoga na koncu i preostala izlaganja hrvatskih istraživača, posvećena uglavnom izvođenju glazbe, a velikim dijelom i pijanistima. Linda Mravunac Fabijanić (Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu) predstavila je istraživanje kompetencija umjetničkih suradnika pijanista. Ivana Franceschi (Umjetnička akademija u Splitu Sveučilišta u Splitu) istražila je ulogu samoučinkovitosti, voljnoga vježbanja i motivacije za postignuće u klavirskoj pedagogiji. Petra Šket i Sanja Kiš Žuvela s Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu predstavile su istraživanje odnosa između profesionalnih navika pijanista te njihova fizičkog i mentalnog stanja, a pijanist Marijan Tucaković (Glazbeno učilište »Elly Bašić«, Zagreb) proučio je psihološko značenje izvedbenog impulsa u procesu izvedbe klasične glazbe. Konačno, domaće su istraživačice, pijanistice Jelena Vuković (Fakultet glazbene umjetnosti, Beograd) i Mia Miljković-Đuzel (Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu) održale i praktičnu radionicu »Let Your Body Teach You How to Play Piano«.

Širok spektar, a i zamjetan broj izlaganja hrvatskih istraživača na konferenciji svjedoči o usponu ove kod nas dugo zanemarivane discipline. Naime, psihologija glazbe kao samostalan se kolegij u studijskim programima umjetničkih akademija kod nas javlja tek po uvođenju bolonjske reforme iako su se istraživanja na tom području, naravno, provodila i prije (samostalna, ali i institucionalna, primjerice u Muzikološkome zavodu Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu još 70-ih godina 20. stoljeća). S obzirom na rastuće zanimanje za psihologiju glazbe, prije svega među mladim znanstvenicima i umjetnicima različitih profila, kako i dolikuje

tomu izrazito interdisciplinarnom polju, ova je konferencija potvrdila kompetitivnost domaće znanstvene produkcije i, nadamo se, ohrabrila kolege na nove istraživačke pothvate.

Zbornik odabranih radova s Treće međunarodne konferencije »Psychology and Music – Interdisciplinary Encounters« uredile su predsjednice programskog i organizacijskog odbora Ana Butković i Sanja Kiš Žuvela, a uskoro će biti objavljen u nakladi Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (FF Open Press) i Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu.

Sanja KIŠ ŽUVELA
Zagreb

MILANO, ITALIJA – ERASMUS+ BIP MOBILNOST NA SVEUČILIŠTU U MILANU – »RETHINKING OPERA AND OPERATIC INSTITUTIONS PAST AND PRESENT. NEW PERSPECTIVES IN DIDACTICS / AESTHETICS / MANAGEMENT / PHILOLOGY«, PROSINAC 2024.

Pod mentorstvom profesora Ivana Ćurkovića studentice muzikologije Lora Breški, Ana Rene Čolak, Nora Kostelnik Pogačnik, Anna Lukanec, Petra Rako i Mia Rupčić prisustvovale su BIP-u (*blended intensive programme*, hrv. kombinirani intenzivni program) naslovljenom »Rethinking Opera and Operatic Institutions: Past and Present«. Cilj programa bio je potaknuti mlade muzikologe na promišljanje novih okvira opernih studija s didaktikom, estetikom, filozofijom i opernom produkcijom kao tematskim žarištima. Domaćin BIP-a u prosincu 2024. godine bilo je Sveučilište u Milanu (Università degli Studi di Milano), a program je koordinirala dr. sc. Cristina Scuderi, profesorica muzikoloških disciplina na tom sveučilištu.

Kombinirani intenzivni programi kratki su obrazovni programi koje provode visokoobrazovne institucije, a mogu biti namijenjeni i studentima i sveučilišnim profesorima. Odlikuju se inovativnim metodama učenja koje se temelje na timskome radu u istraživanju, promišljanju i rješavanju suvremenih izazova određenih znanstvenih disciplina. Sastoje se od kratkoročne fizičke mobilnosti u inozemstvu te virtualne komponente koja omogućuje suradničko učenje putem mreže ili usavršavanje timova studenata na transnacionalnoj i transdisciplinarnoj razini šireći akademske vidike sudionika.

a) Virtualna komponenta programa

Program je započeo početkom prosinca 2024. putem mreže, sastankom dobrodošlice, tjedan dana prije fizičke mobilnosti. Tijekom sastanka održanog putem platforme Zoom, koji je moderirala prof. Scuderi, njegovi su sudionici imali priliku pobliže se upoznati s pojedinostima repertoara u Milanu. Studente su ukratko predstavili njihovi mentori, a timovi su dolazili iz različitih zemalja i sveučilišta: iz

Austrije (Graz, Klagenfurt), Češke (Olomouc), Hrvatske (Zagreb), Italije (Milano), Njemačke (Bayreuth, Greifswald, Hamburg) te iz Ujedinjenog Kraljevstva (Manchester, Surrey). Od studenata se očekivalo da u svega desetak minuta sažmu i predstave svoja nadolazeća izlaganja.

Drugi virtualni susret bio je ujedno i posljednji, a odvio se u tjednu nakon povratka studenata i profesora iz Italije. Na njemu se s mnogo entuzijazma raspravljalo o pozitivnim i negativnim aspektima ERASMUS BIP mobilnosti te o održavanju uspostavljenih međusveučilišnih veza.

b) ERASMUS mobilnost na Sveučilištu u Milanu

Program BIP-a u Italiji trajao je pet dana, od ponedjeljka (9.) do petka (13. prosinca) 2024. godine, te se odvio na dvjema lokacijama sveučilišta Universita degli Studi di Milano. Struktura programa ponudila je uravnoteženu kombinaciju znanstvenih okupljanja (sesija) na kojima su izlagali i studenti muzikologije i njihovi mentori te poučnih tura o kulturnoj baštini Milana koje su se odvijale u popodnevnim satima. Svaki je dan sadržavao dvije sesije s pojedinačnim izlaganjima ili panelima koje su bile tematski podijeljene. Izlaganja su obuhvaćala raznolike teme od filoloških i pedagoških pristupa operi do suvremenih praksi inscenacije i povijesnih istraživanja.

Nakon uvodnih riječi i pozdrava rektora toga sveučilišta, pročelnika kulturološkog odsjeka i organizatorice programa publika je imala priliku čuti tri izlaganja i raspraviti o verističkoj operi, Giacomu Pucciniju, pjevačkome stilu *bel canto* i urbanističkome planu u operama druge polovice 19. stoljeća. Nakon kratke pauze moglo se prisustvovati predstavljanju inicijative studenata iz Greifswalda usmjerene na izvedbu opera u ruralnim područjima. Nekoliko sesija usredotočilo se na operu u obrazovanju i upoznavanje djece s klasičnom glazbom, poput seminara Schools@ Opera iz Klagenfurta. U srijedu se čak šest panela, kojima je prisustvovao dvadeset i jedan student iz Hamburga uz svoju mentoricu, posvetilo opernim produkcijama, povijesti i arhitekturi milanskoga kazališta Teatro alla Scala, dok su utorak i četvrtak bili obojeni poviješću češke umjetnosti kada su programom dominirali muzikolozi iz Olomouca s izlaganjima o percepciji opera Leoša Janačeka i Bedřicha Smetane. U četvrtak je sesije otvorio profesor Ćurković izlaganjem o kontrastnim heroinama priče o Tamerlanu i Bajazetu u operama ranog 18. stoljeća.

Hrvatska studentska delegacija petog je dana dobila priliku izložiti svoje radove na kojima je radila i nastavila raditi mjesecima poslije milanskoga BIP-a. Posljednju su sesiju simpozija otvorile **Lora Breški** i **Ana Rene Čolak**, studentice tada četvrte i druge godine muzikologije koje su u tonu projekta izvedbe opere *Hipolit i Aricija* Jean-Philippea Rameaua proučavale reprezentaciju toga skladatelja u različitim historiografijama. Njihov je rad, naslovljen »Historiographies of Jean-Philppe Rameau as an Opera Composer«, dao uvid u tumačenja skladateljeva rada tijekom prošlih triju stoljeća. Riječ su preuzele studentice treće godine

muzikologije **Nora Kostelnik Pogačnik** i **Mia Rupčić** temom naslovljenom »Rameau's 'Hippolyte et Aricie': Performance History vs. Contemporaneity«. Nadovezavši se na prethodno izlaganje, analizirale su različita povijesna i suvremena izdanja partitura opere s naglaskom na povijesnoj obaviještenosti njezinih izvedbi. Posljednje na redu studentice treće godine muzikologije, **Anna Lukanec** i **Petra Rako**, odmaknule su se od Rameaua temom »The Personal Archive of the Opera Singer Dunja Vejzović«. Na toj su temi radile cijeli semestar u sklopu kolegija Arhivski rad na terenu koji je vodio prof. Ćurković. U svojem su izlaganju opisale rad na arhivskome gradivu koje je prikupila slavna hrvatska mezosopranistica Dunja Vejzović. To je gradivo obuhvatilo pola stoljeća kritika, osvrta, izvještaja, kazališnih listova i programskih knjižica koji su pratili njezinu karijeru u domovini i inozemstvu.

Dopune akademskoga sadržaja tijekom prvih četiriju dana bili su svakodnevni obilasci značajnih kulturnih znamenitosti, kao što je obilazak knjižnice Biblioteca del Conservatorio »Giuseppe Verdi«, isplaniran za ponedjeljak, dok je za utorak bio predviđen posjet muzeju Museo Teatrale Alla Scala te odlazak na izvedbu opere *La forza del destino* Giuseppea Verdija, gdje smo mogli čuti veliku sopranisticu Annu Netrebko u glavnoj ulozi. Potom su uslijedili posjeti povijesnom arhivu jedne od najvažnijih i najstarijih izdavačkih kuća Ricordi u srijedu te crkvi San Maurizio i glavnoj zgradi milanskoga sveučilišta dan kasnije. Posljednje večeri sudionici su dobili poticaj da prisustvuju jednom od brojnih koncerata klasične glazbe koje je grad nudio.

Petra RAKO
studentica 4. g. muzikologije

ZAGREB – »USUSRET *HIPOLITU I ARICIJI*« – MUZIKOLOŠKA DIONICA SVEUČILIŠNOG PROJEKTA PRVE IZVEDBE RAMEAUOVE OPERE U HRVATSKOJ, VELJAČA – TRAVANJ 2025.

Studenti Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu u suradnji s Akademijom dramske umjetnosti, Akademijom likovnih umjetnosti te Tekstilno-tehnološkim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu u Koncertnoj dvorani »Blagoje Bersa« na spomenutoj Muzičkoj akademiji 11., 12., 14. i 15. travnja 2025. godine izveli su operu *Hipolit i Aricija* Jean-Philippea Rameaua, što je ujedno bila prva izvedba neke Rameauove opere u Hrvatskoj. Od studenata Muzičke akademije u izvedbi su sudjelovali solisti te članovi orkestra i zbora. Paralelno s pripremom izvedbe grupa studenata s Odsjeka za muzikologiju pod mentorstvom prof. Ivana Ćurkovića te grupa studenata s Odsjeka za glazbenu pedagogiju pod mentorstvom prof. Ane Čorić osmišljavale su različite aktivnosti i manifestacije na Muzičkoj akademiji u

svrhu upoznavanja publike s Rameauovim djelom te promidžbe nadolazećih studentskih izvedbi. Muzikološke su aktivnosti uključivale:

a) gostujuća predavanja u sklopu ciklusa »Utorak na Drugom«

»Utorak na Drugom« naziv je ciklusa gostujućih predavanja na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu u organizaciji njegova Odsjeka za muzikologiju. U sklopu toga ciklusa održalo se pet predavanja, od kojih su tri bila predavanja gostujućih profesora. Prva dva predavanja, 4. i 11. ožujka, održali su profesori s Odsjeka za romanistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Prof. **Nenad Ivić** održao je kulturno-povijesni uvod u razdoblje između vladavine Luja XIV. i XV., koje je utjecalo i na Rameauovo skladateljsko djelovanje. Prof. **Maja Zorica Vukušić** u svojemu je predavanju govorila o pojmovima čudesnog i čudovišnog kako u operi Rameauova vremena tako i u kulturnom okružju epohe te recepciji Rameaua u krugovima njegovih suvremenika. Treće gostujuće predavanje 15. travnja, na samome kraju muzikoloških manifestacija »Ususret *Hipolitu i Ariciji*«, održala je **Ana Stefanović**, profesorica s Katedre za muzikologiju Fakulteta muzičke umetnosti iz Beograda. Predstavila je retoričke i narativne strategije u *Hipolitu i Ariciji* povezane s Lullyjevim postavkama žanra *tragedie en musique*. Sva je događanja u sklopu manifestacije »Ususret *Hipolitu i Ariciji*« fotografirala studentica muzikologije Magda Galić.

b) Studentska tribina »*Hipolit i Aricija* ili o neobičnostima francuskoga baroka u glazbi«

Treće događanje u sklopu ciklusa »Ususret *Hipolitu i Ariciji*«, tribina studentica muzikologije pod nazivom »*Hipolit i Aricija* ili o neobičnostima francuskoga baroka u glazbi« održalo se 18. ožujka na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji. Studentska tribina većinom je bila ponovno predstavljanje radova studentica koje su u prosincu 2024. godine sudjelovale na Erasmus+ BIP programu u Milanu, u sklopu višednevnog simpozija na temu »Rethinking Opera«. Najprije je svoj rad izložila studentica **Lora Breški** govoreći o historiografskoj subjektivnosti u vrednovanju žanra *tragedie en musique* J. P. Rameaua. Zatim je studentica **Mia Rupčić** predstavila problematiku preinaka i nastanka različitih verzija opere *Hipolit i Aricija* u Rameauovo doba, a studentica **Petra Majerić** izložila je svoj rad »Sonata za melodijske instrumente bez bassa continua«, nastao u sklopu kolegija Glazba baroka. Sve su se tri studentice bavile francuskim barokom, ali iz različitih perspektiva – historiografske, dramaturško-sociološke te analitičke. Studentsku je sesiju moderirala studentica Ana Rene Čolak otvorivši na kraju sesije raspravu u kojoj su studentice odgovarale na različita pitanja publike.

c) Okrugli stol »Izvoditi *Hipolita i Ariciju* danas«

Kao studentica muzikologije imala sam priliku moderirati okrugli stol pod nazivom »Izvoditi *Hipolita i Ariciju* danas«, koji se održao deset dana prije premijere, 1. travnja na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji. Moji sugovornici bili su dirigent Franjo Bilić, redateljica opere Lea Anastazija Fleger i mentor muzikološkog

tima prof. Ivan Ćurković. Bilo je to četvrto događanje u seriji »Ususret *Hipolitu i Ariciji*« u sklopu ciklusa »Utorak na Drugom«. Budući da je cilj našega muzikološkog projekta bio približiti publici ovu dotad u Hrvatskoj neizvedenu baroknu operu, na okruglom stolu otkrili smo puno zanimljivosti o njoj. Dirigent **Franjo Bilić** govorio je o posebnosti Rameauove opere, izvedbenoj praksi, povijesnoj obaviještenosti te rezovima i kraćenjima (u svrhu studentske izvedbe operu smo skratili tako da traje manje od dva sata). Redateljica **Lea Anastazija Fleger** osvrnula se na svoj dosadašnji rad u glazbenom i dramskom kazalištu te na važnost suradnji akademija i fakulteta u studentskim projektima kao što je priprema i izvedba opere *Hipolit i Aricija*. Profesor **Ivan Ćurković** govorio je o izvorima svojeg zanimanja za baroknu operu, koje su specifičnosti opere *Hipolit i Aricija* u kontekstu francuske barokne opere te kako se ona proučava u historijskoj muzikologiji. Budući da sam u studentskom projektu sudjelovala i kao članica zbora, sa sugovornicima sam se osvrnula i na proces nastanka ovog projekta te na neke specifičnosti u studentskoj izvedbi ove opere.

d) Rad na društvenim mrežama

Paralelno s predavanjima ciklusa »Utorak na Drugom« od veljače 2025. godine odvijao se i intenzivan rad na informiranju javnosti o operi *Hipolit i Aricija* te najavljivanju studentskih izvedbi putem društvenih mreža pod mentorstvom prof. Ivana Ćurkovića i djelatnice Ureda za produkcijske poslova Matije Jerković. U osmišljavanju i kreiranju sadržaja za društvene mreže sudjelovale su studentice muzikologije **Lora Breški**, **Ana Rene Čolak**, **Mia Rupčić**, **Petra Majerić**, **Gabriela Šlegl**, **Greta Mikec** i **Nora Kostelnik Pogačnik** te studentica violine **Paulina Tuhtan**. Osmišljavanje kratkih videosnimaka za društvene mreže Instagram i Facebook koje su najavljivale aktivnosti odsjeka u povodu ovog projekta, kao i samu premijernu izvedbu opere bila nam je najzabavnija aktivnost muzikološkog dijela projekta. Videosadržaji dijelili su se u dvije kategorije: u sadržaje edukativnog karaktera u koje smo unijele malo glume i fikcije uz različite informacije o izvedbi, projektu i samoj operi te u sadržaje koji su služili kao najava studentske tribine i okrugloga stola. Snimile smo ukupno šest videa koji se i dalje nalaze na profilima našeg odsjeka na društvenim mrežama Instagram i Facebook. Smatram kako nam je kreiranje i dijeljenje upravo ovakvog sadržaja edukativnog tipa namijenjenog široj publici dokazalo da povijest glazbe možemo uspješno prenositi putem navedenih platformi te tako pridonijeti popularizaciji muzikološkoge struke.

e) Programska knjižica i projekcija podslova za izvedbu opere *Hipolit i Aricija*

Rad na projektu sastojao se i od pisanja programske knjižice za izvedbe u Koncertnoj dvorani »Blagoje Bersa« na Muzičkoj akademiji. S kolegicama **Lorom Breški**, **Gabrielom Šlegl** i **Mijom Rupčić** pisala sam biografije redateljice Fleger i dirigenata (prof. Bilić i tri studenta), o skladatelju Rameauu te o samome djelu, njegovoj recepciji i preinakama u Rameauovu i suvremenom dobu. Budući da je većina nas temu Rameaua i njegove opere *Hipolit i Aricija* predstavila i na BIP Erasmus+ studentskom

simpoziju u Milanu u prosincu 2024. godine, za ovu prigodu iskoristile smo tekstove namijenjene BIP-u, ali u skraćenom, konciznom obliku. Sažimanje znanstvenih radova unutar okvira od nekoliko kartica bilo je pomalo izazovno, ali smo naposljetku ostavile zaista one najvažnije dijelove koji imaju ulogu u kontekstu predstavljanja djela publici. Završni proizvod bio je vrlo opsežan, a uz naše tekstove knjižicu su činile uvodna riječ dirigenta, tekst prof. Ćurkovića o samome djelu te brojni popisi sudionika projekta sa svih akademija i fakulteta.

Kako bi publika mogla potpuno uživati i razumjeti operu, bila je potrebna i projekcija podslova za vrijeme izvedbi. Libreto opere prevela je prof. Lidija Orešković Dvorski, a zatim su ga prof. Ivan Ćurković te studentice muzikologije Greta Mikec i Ana Rene Čolak rasporedili u prezentaciju namijenjenu projekciji uživo. Osim znanja o francuskome jeziku, sudionici ove aktivnosti stekli su i iskustvo u području tehnologije. Zadatak u sklopu projekcije podslova bio je potpuna koncentracija na partituru, tekst i dramaturgiju same opere te su ga studentice, uz pomoć profesora i kolege klarinetista Andrije Džaje, koji je pomogao u projekciji na samim izvedbama, uspješno odradile.

f) Muzikolozi u zboru opere *Hipolit i Aricija*

Paralelno s radom u muzikološkome timu bila sam i članica zbora u operi, kao i kolege studenti muzikologije **Lora Breški**, **Lovro Bakula**, **Dorian Posavac** i **Nora Ponjević**. Kroz sudjelovanje u zboru u praksi smo doživjeli teorijske pristupe koje smo koristili pri radu u muzikološkom timu. Režijske probe zbora (i orkestra) bile su duge, ali vrlo produktivne. Opera je bila spoj moderne režije i povijesno obavještene izvedbe, te nam je kao članovima zbora bilo vrlo zanimljivo okušati se u glumi, komično režiranim scenama s elementima popularne kulture, isprobavanju kostima te sudjelovanju u procesu stvaranja ovako velikog projekta. Suradnja studenata s umjetničkih fakulteta i akademija bila je dobra prilika za međusobno upoznavanje, iskustvo rada na ozbiljnom projektu i postavljanje temelja za buduće poslove i projekte te nešto što bi se, i u manjim formatima, trebalo češće organizirati.

Nora KOSTELNIK POGAČNIK
studentica 4. g. muzikologije

LJUBLJANA, SLOVENIJA – INTERNATIONAL MUSICOLOGICAL SYMPOSIUM »COMPOSERS' SOCIETIES PAST AND PRESENT: COMBINING THE PROFESSIONAL AND THE NATIONAL«, 9. – 10. TRAVNJA 2025.

U sklopu 39. Slovenskih glasbenih dneva u Ljubljani se 9. – 10. travnja 2025. pod neumornim vodstvom Jerneja Weissa održao međunarodni muzikološki simpozij posvećen skladateljskim društvima, a u čast osamdeseste godišnjice osnutka Društva slovenskih skladatelja naslovljen »Skladateljska društva nekad i danas: ispreplitanje profesionalnog i nacionalnog«. Uz pozvano predavanje (Sonja Kralj) simpozij je okupio dvadeset i četiri referenta iz Austrije, Bosne i Hercegovine, Češke, Hrvatske, Irske, Mađarske, Makedonije, Njemačke, Slovenije, Srbije, Ukrajine i Velike Britanije.

Plenarno predavanje »Social, Statutory and Artistic Interactions in the History of the Society of Slovene Composers« održala je **Sonja Kralj** (Ljubljana), čija je doktorska disertacija posvećena upravo toj temi. Kralj je izradila sintezu koncertnih aktivnosti i izdavaštva Slovenskoga društva skladatelja te je istaknula suradnju gore spomenutoga društva sa srodnim društvima na području bivše Jugoslavije i šire upućujući na važnost Slovenskoga društva skladatelja u formiranju nacionalne kulturne politike i očuvanju nacionalnog identiteta.

Radni dio skupa bio je raspoređen u sedam sesija tijekom dvaju dana u kojima su se predstavila skladateljska društva iz različitih zemalja, konteksta i razdoblja – dio iz vrlo aktivne sudioničke pozicije, a dio s istraživačke distance. **Hartmut Krones** (Beč) u izlaganju »E contra U: Zusammenarbeit und Krieg zweier Sparten im Österreichischen Komponistenbund« predstavio je razlike i nesuglasice između sekcija za tzv. ozbiljnu i tzv. zabavnu glazbu unutar Austrijskoga društva skladatelja. **Lubomír Spurný** (Brno) u referatu »Music in Terezín (Theresienstadt)« definirao je pojam »terezinskih skladatelja« te je tematizirao kulturni, a napose glazbeni život u terezinskom getu u razdoblju od 1941. do 1945. **Lidiya Melnyk** (Lavov) izlagala je na temu »Vor dem Fall des Eisernen Vorhangs: die unvollendete Geschichte ukrainischer Komponistenverbände in den 1920-30er Jahren« ističući ulogu politike u usmjeravanju i kontroli kreativnih procesa na primjeru Saveza skladatelja Ukrajinske Sovjetske Socijalističke Republike. Na njezino se izlaganje nadovezala tema »Die Aktivitäten der Lemberger Sektion des Verbandes der Komponisten der Ukrainischen SSR im Rahmen der Auseinandersetzung mit der sowjetischen Ideologie«, koju je izložila **Luba Kyjanovska** (Lavov). Autorica je analizirala kontrolu komunističkoga sustava glazbenog djelovanja na primjeru lavovske sekcije Društva skladatelja Ukrajinske Sovjetske Socijalističke Republike te predstavila borbu lavovskih skladatelja, školovanih na srednjoeuropskim glazbenim učilištima, za slobodan kreativni rad. **Helmut Loos** (Leipzig) u izlaganju »Über den Bezirksverband

Leipzig des Verbandes der Komponisten und Musikwissenschaftler der DDR« posvetio se aktivnostima i organizaciji lajpciškog ogranka Udruge skladatelja i muzikologa DDR-a u drugome dijelu 20. stoljeća. **Ingeborg Zechner** (Graz) temom »How Music Works: The Screen Composers Association and the Musical Life in the United States in the 1940s and 1950s« preselila je diskurs na drugu stranu oceana i u domenu filmske glazbe. Tematizirala je osnutak specijalizirane udruge filmskih skladatelja 1945. u SAD-u, njezine specifičnosti, kao i odnos s ostalim skladateljskim društvima. **Joanna Bullivant** (Birmingham) u referatu »The Composers' Guild of Great Britain and 'unofficial diplomacy' in Eastern Europe« govorila je o skrivenim utjecajima i stvaranjima kontakata u djelovanju skladatelja Alana Busha i njegovim putovanjima Istočnom Europom 40-ih godina 20. stoljeća. **Wolfgang Marx** (Dublin) izlagao je na temu »Composers' Associations in Ireland« objašnjavajući kontekst nastanka i djelovanja više irskih društava kao predstavnika irskih skladatelja na području umjetničke glazbe. **Csaba Kézér** (Düsseldorf) u temi pod naslovom »The Evolution of the Schweizerischer Tonkünstlerverein: From a National Pillar of Tradition to Its Growing Role in Contemporary Music« problematizirao je recentne promjene u kulturi i na području suvremene glazbe na primjeru djelovanja Švicarskog udruženja glazbenika, a napose sve drastičnija smanjenja financijske potpore, dok je **Máté Hollós** (Budimpešta) detaljno razložio krajolik i kontekst mađarskih skladateljskih i srodnih udruženja posljednjih 30-ak godina u izlaganju »To Be or Not to Be a Civil Association?«. **Stephen McNeff** (London) u referatu »Societies in the UK and Ireland Since 1944« koncentrirao se na povijest i djelovanje dviju sestrinskih organizacija – britanske Akademije Ivors i irskoga Centra za suvremenu glazbu u Dublinu – te aspekte skladateljske suradnje.

Drugoga simpozijskog dana predstavile su se domaće slovenske teme: **Aleš Gabrič** (Ljubljana) u izlaganju »The Cultural and Political Milieu of the Initial Period of Activity of the Society of Slovene Composers« sagledao je početno razdoblje rada Slovenskoga društva skladatelja i utjecaj politike na njegovu djelatnost do razdoblja promjene kulturne politike 50-ih godina 20. stoljeća, a **Tjaša Ribizel Popič** (Ljubljana) u izlaganju »The Initial Concert Activity of the Society of Slovene Composers: Through the Prism of International Cooperation« posvetila se koncertnoj djelatnosti toga društva i oblicima suradnje u realizaciji njegove djelatnosti. **Jernej Weiss** (Ljubljana – Maribor) u temi »The Slavko Osterc Ensemble (1961–1981): The Principal Promoter of the Creativity of the Society of Slovene Composers Abroad« temeljito je dokumentirao djelovanje Ansambla »Slavko Osterc«, angažman njegova dugogodišnjeg dirigenta Ive Petrića i mijene glazbenika u ansamblu s posebnim naglaskom na njihove nastupe u inozemstvu. **Dušan Bavdek** (Ljubljana), aktualni predsjednik Slovenskoga društva skladatelja, u referatu »The Society of Slovene Composers – Role in Society and Today's Challenges« posvetio se analizi stanja i aktivnosti Društva i viziji njegove budućnosti.

Ostali su referati uključivali teme iz Hrvatske, Srbije, Sjeverne Makedonije te Bosne i Hercegovine. **Lucija Konfic** i **Petra Babić** (Zagreb) u povijesno-muzikološkom su pristupu predstavile ulogu skladatelja u glazbenim društvima u 19. stoljeću u referatu »Between Music and Politics: The Role of Composers in Musical Societies in Continental Croatia in the 19th Century«. Istražena tema bila je jedan od ciljeva projekta MusInst19, IP-2020-02-4277, a zahvaljujući njegovoj financijskoj potpori predstavljena je na skupu. Nadalje, u okviru istoga projekta realizirao se i ovaj izvještaj. **Antun Tomislav Šaban** (Zagreb) predstavio je Hrvatsko društvo skladatelja, njegovu ulogu u razvoju nacionalnoga glazbenog stvaralaštva i njegov doprinos kulturnom životu Hrvatske u referatu »Kroatischer Komponistenverband: 80 Jahre Mitgestaltung der nationalen Kultur und des gesellschaftlichen Lebens«. **Maja Vasiljević** i **Biljana Leković** (Beograd) u izlaganju »Yugoslav-Soviet Union Relations from the 1950s to 1970s: Examples of Musical Cooperation, Exchange and Transfer by Members of UKS, SAKOJ and SOKOJ with Soviet Institutions« usmjerile su se na glazbenu suradnju Jugoslavije i SSSR-a od 50-ih do 70-ih godina 20. stoljeća temeljeći svoje teze na istraživanju gradiva iz Arhiva Jugoslavije. **Nataša Didenko** (Skoplje) kroz temu »The Union of Composers of Macedonia in the Past and Present: Combining Profesionalism and Nationality« posvetila se aktivnostima Saveza skladatelja Makedonije za poticanje razvoja makedonske glazbene kulture, dok su **Fatima Hadžić** i **Amra Bosnić** (Sarajevo) u referatu »Sarajevo Period of Dane Škerl's Artistic Activity« opisale i kontekstualizirale djelovanje slovenskoga skladatelja Dane Škerla u Sarajevu s posebnim osvrtom na njegov skladateljski opus toga razdoblja.

Program Slovenskih glazbenih dana obogatio je i konkretizirao simpozijski doživljaj. U programu se, primjerice, istaknula praizvedba komorne opere Tomaža Svete *Sopra lo amore*, koju je izvelo Slovensko komorno glazbeno kazalište (Slovensko komorno glasbeno gledališče), i koncert pod nazivom Koncertni atelje Društva slovenskih skladatelja, na kojemu su se predstavili Aleksandra Bajde (glas), Marija Krečič (violina), Nejc Kuhar (gitara), Uroš Rojko (klarinet) i Elisabeth Harnik (klavir). U izvedenom programu našle su se i tri praizvedbe (*Nova skladba za glas, klavir i iPhone* A. Bajde, *Nova skladba za violinu* M. Krečiča i *Nova skladba za gitaru* N. Kuhara).

Radovi sa skupa dostupni su u zborniku serije Studia musicologica labacensia br. 9, <https://www.hippocampus.si/ISBN/978-961-293-555-9.pdf>.

Lucija KONFIC
Zagreb

ZAGREB – 16. MEĐUNARODNI MUZIKOLOŠKI SIMPOZIJ »FROM PRIVATE TO PUBLIC: THE INSTITUTIONALIZATION OF BOURGEOIS MUSIC CULTURE IN THE LONG 19TH CENTURY / OD PRIVATNOG DO JAVNOG: INSTITUCIONALIZACIJA GRAĐANSKE GLAZBENE KULTURE U DUGOM 19. STOLJEĆU«, 14. – 17. SVIBNJA 2025.

Zagreb je od 14. do 17. svibnja 2025. bio središte zamašnoga znanstvenog skupa »From Private to Public: The Institutionalization of Bourgeois Music Culture in the Long 19th Century«, koji su organizirali Odsjek za povijest hrvatske glazbe Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe u Zagrebu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Hrvatsko muzikološko društvo pod pokroviteljstvom Razreda za glazbenu umjetnost i muzikologiju spomenute Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. To je bio i najistaknutiji rezultat četverogodišnjega projekta IP-2020-02-4277 »Institucionalizacija moderne građanske glazbene kulture u 19. stoljeću na području civilne Hrvatske i Vojne krajine« (MusInst19), koji financira Hrvatska zaklada za znanost, a u okviru kojeg je nastao i ovaj izvještaj. Da je tema itekako aktualna i zanimljiva i u međunarodnim krugovima potvrđuje više od pedeset referata koje je održalo pedeset i pet izlagača iz cijeloga svijeta: Australije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Češke, Francuske, Grčke, Hrvatske, Italije, Irske, Izraela, Mađarske, Njemačke, Novog Zelanda, Poljske, Rumunjske, SAD-a, Slovenije, Srbije, Španjolske, Švicarske, Ukrajine i Velike Britanije. Cilj simpozija bio je umrežiti, predstaviti i usporediti individualna istraživanja različitih modela privatnih i javnih inicijativa u području glazbe u europskim zemljama i šire te njihovu transformaciju u privatne ili državne institucije koje su potom postale temelji moderne građanske kulture u različitim vremenima i u različitim teritorijalnim okvirima.

Širi okvir pojedinačnih istraživanja postavljen je u trima plenarnim izlaganjima: akademik **Stanislav Tuksar** (Zagreb), ujedno voditelj MusInst19 projekta, u izlaganju »Advancing Scintillation of Music Societies in Civil Croatia in the Long 19th Century« na temelju široko postavljenih projektnih istraživanja podastro je dinamiku nastajanja glazbenih institucija u vremenu i prostoru, analizirao njihove inicijatore te poticaje i tipove njihove realizacije. **Philipp Ther** (Beč), profesor povijesti na Sveučilištu u Beču i vrstan poznavatelj kulturne i glazbene povijesti Habsburške Monarhije u »dugom 19. stoljeću«, u svojem je izlaganju »The Making of Habsburg-Pop: The Institutionalization of the Waltz, the Polka and the Viennese Schrammel-Music in the 19th Century« stavio naglasak na institucionalizaciju valcera i polke kao najpopularnijih plesnih žanrova 19. stoljeća te bečkog šramela (*Schrammel-Music*), a s posebnom pažnjom usredotočio se na njihove društvene temelje gledajući na Beč kao prijestolnicu habsburške scene popularne glazbe onoga doba. S druge strane, izlaganje profesora **Harryja Whitea** (Dublin) »The Sense of an Ending: Vienna in the Age of Anxiety« proširilo je vidike razmatra-

njem Beča u široj perspektivi kroz pojmove javnog i privatnog vlasništva, umjetničke autonomije te građanske recepcije ne samo u 19. stoljeću nego i u razdobljima koja su mu neposredno prethodila ili su ga slijedila.

Ostala su izlaganja bila raspoređena u nekoliko tematskih sjednica (iako su se, očekivano, brojne teme mogle uklopiti u različite tematske kategorije): Gradovi, Institucije, Zemlje, Glazbeni instrumenti, Kazalište, Vojna glazba, Ličnosti i Razno. Nedefinirana kategorija, ali prisutna u više izlaganja bila je, nagoviještajući prostor za neke buduće skupove, položaj i uloga žena u glazbenim institucijama.

U dvjema tematskim sjednicama povezanim s temom Gradovi imali smo priliku usporediti aspekte glazbenih kultura Antwerpena, Ljubljane i Pariza, kao i Belišća, Hvara i Varaždina. **Matthieu Cailliez** (Saint-Étienne) u referatu »The Notion of 'Bourgeois Musical Culture' in the Parisian Opera Industry during the Long 19th Century« propitao je pojam građanske glazbene kulture u recepciji pariške operne industrije, a na temelju raznovrsnoga korpusa tekstova (od rječnika i enciklopedija preko novina i časopisa do libreta i tekstova kazališnih komada). **Jan Dewilde** (Antwerpen) istražio je glazbeno udruživanje građanstva u Antwerpenu u 19. stoljeću, posebno uzimajući u obzir pokrovitelje i financijere koncertnih društava, u referatu »The Bourgeois Music Culture in Antwerp (1814-1914)«. U suradnji **Williama A. Everetta** (Grimoldby / Kansas City) s **Nadom Milas Bosanac** (Belišće) i **Antonijom Andrašek Barić** (Belišće) u izlaganju »Cultural Evenings in Belišće, 1888-1933: Music, Poetry, and Theatre in a Slavonian Factory Town« predstavile su se glazbene aktivnosti obitelji Adama Rosenberga za vrijeme njegova djelovanja u Belišću, a kao primjer ideje privatnoga glazbenog salona, odnosno modela polujavnog muziciranja u tvorničkom gradu te njegove važnosti u tadašnjoj i potencijala u današnjoj kulturnoj ponudi grada. **Marko Motnik** (Ljubljana), čiji je referat »The Establishment and Institutionalization of the Music Market in Ljubljana in the Early Nineteenth Century« pročitala kolegica Maruša Zupančič, govorio je o institucionalizaciji glazbenoga tržišta u Ljubljani u ranom 19. stoljeću u njegovu suodnosu s javnim glazbenim životom i kućnim muziciranjem. **Tamara Jurkić Sviben** (Zagreb) u referatu »The Culture of Salon Music-Making in the Leitner and Krajanski Families in Varaždin at the Turn of the 19th and 20th Centuries« dala je uvid u aspekt kućnoga muziciranja dviju varaždinskih obitelji te njihovu ulogu u procesu kulturne socijalizacije, kao i o važnosti glazbe u društvenom životu građanskoga sloja na prijelazu stoljeća. Sličnu problematiku, ali u hvarskom kontekstu razmatrala je **Maja Milošević Carić** (Split) u izlaganju »Bourgeois Music Culture of the Town of Hvar in the 'Long 19th Century': The Machiedo Family Archive as a Source for Private and Public Music Practices«. Ona je na temelju gradiva iz privatnog arhiva obitelji Machiedo sagledala kućno muziciranje navedene istaknute hvarske obitelji, ali i ulogu članova obitelji u institucionalizaciji javnih građanskih glazbenih praksi kroz osnutak kulturnih – glazbenih, kazališnih, čitaoničkih – društava. **Cristian Martínez Vega** (Auckland) usporedio

je djelovanje sljedećih triju institucija: Musical Union iz Londona, Sociedad de Cuartetos iz Madrida i Société Nationale de Musique iz Pariza. Propitao je njihovu ulogu u artikulaciji građanskih vrijednosti, ali ih je razmotrio i kao poligon za učvršćivanje moći. Naslov njegova izlaganja glasio je »The Bourgeois Canon of Chamber Music Societies: Austro-German Repertoires as Paths to Aristocratic Power in the Nineteenth Century«, a zbog nemogućnosti prisustvovanja skupu njegov referat pročitala je kolegica Marija Benić Zovko. **Maruša Zupančič** (Ljubljana) u referatu »From Salons to Public Venues: Gender Differences in Piano Performances in Ljubljana up to 1830« na temelju studije slučaja javnih klavirskih izvedbi u Ljubljani propitala je odnose profesionalizma i diletantizma u glazbi, a pogotovo poziciju glazbenica u području klavirskoga muziciranja koje se kroz 19. stoljeće razvilo kao simbol građanskoga statusa.

Očekivano najveća tematska cjelina Institucije obuhvatila je tri sesije, odnosno dvanaest referata. **Andrea Lindmayr-Brandl** (Salzburg) kroz izlaganje »The Gesellschaft der Musikfreunde des österreichischen Kaiserstaates Between a Semi-private and a Controlled Public Institution: Women Appearing and Disappearing« propitala je koncept javnosti glazbenih događanja u okviru društva Gesellschaft der Musikfreunde te napose aktivnost ženskih članica društva u trima serijama društvenih koncerata. **Vjera Katalinić** (Zagreb) u referatu »From Two Private Initiatives to Two Cultural Institutions in the Town of Krk and Their Intertwining« rekonstruirala je pretvorbu dvaju društava – Società filarmonica di Veglia i Biblioteke Algarotti – iz privatnih inicijativa u javne institucije i njihovo međudjelovanje. **Francisco J. Giménez Rodríguez** (Granada) u referatu »Singing and Playing: Women, Music and Poetry in the late 19th Century Granada Salons« kroz nekoliko je studija slučaja istražio ulogu žena u oblikovanju glazbene kulture salona u Granadi i njihovu (ne) vidljivost u javnoj sferi koncertiranja. **Marija Benić Zovko** (Zagreb) u izlaganju »'Drive Over the Keyboard the Way Men Do': Institutionalized Piano Teaching in Zagreb in the Context of Upbringing Young Man and Women (1872–1920)« posvetila se poduci klavira u glazbenoj školi Hrvatskoga glazbenog zavoda kroz analizu kurikula i postavki klavirskog udžbenika Franje Ksavera Kuhača. Posebnu pažnju posvetila je razlikama i granicama (i njihovim mijenama) u poduci muške i ženske djece. **Valentina Sandu-Dediu** (Bukurešt) izlaganjem »The Bucharest Philharmonic between Westernization and Nationalism: 1868-1945« povukla je paralelu između povijesti Bukureštanske filharmonije i rumunjskog društva u cjelini prepoznajući u njihovu razvoju trendove modernizacije, kozmopolitizma, definiranja nacije i dr. **Nada Bezić** (Zagreb) u izlaganju »Members of the Croatian Music Institute in Zagreb (1827–1920)«, osim predstavljanja strukture i istraživanja članova Hrvatskoga glazbenog zavoda, u središte je zanimanja postavila plan za uključivanje modela tzv. građanske znanosti kao mogućnosti za šire prikupljanje daljnjih informacija o članstvu HGZ-a. **Sonja Tröster** (Beč) u referatu »A Violinmaker's Perspective on Musical Life in 19th-century Vienna« posvetila se violinskoj radionici Gabriela Lemböcka i

mreži njegove djelatnosti, kao i njegovom utjecaju na bečki glazbeni život općenito. Izlaganje **Martine Mičije** (Zagreb) »The Influence of Female Pianists and Piano Pedagogues on the Development of Zagreb Pianism in the 19th Century: The Role of the Piano Classroom (Klavirna učiona) of the Croatian Music Institute« još se jednom vratilo Hrvatskomu glazbenom zavodu, odnosno učiteljicama klavira na zavodskoj školi, propitujući uloge žena u oblikovanju i razvoju zagrebačkoga pijanizma. **Ivana Tomić Ferić** (Split) na temelju aktualnog sređivanja opsežne dokumentacije posvetila se Hrvatskomu pjevačkom društvu »Zvonimir« (»Croatian Singing Society Zvonimir and Its Role in the Process of the Institutionalization of Bourgeois Music Culture in Split in the 'Long' 19th Century«) uzimajući u obzir njegovo javno i političko djelovanje, pedagoški rad, kao i repertoarnu politiku i koncertnu djelatnost. **Lorenzo Santoro** (Vicenza) u referatu »1797 'Congiura Pisoniana': Opera and National Education in the Contingencies of the Italian Jacobin Republic« razložio je nastanak i izvedbu opere Angela Tarchija *Congiura pisoniana* kao početak građanske kulture u Italiji ulazeći u problematiku percepcije i poruke opere kao žanra. **Magdalena Walter-Mazur** (Poznań) izlaganjem na temu »From a Capital's Opera Stage to a Convent School for Girls. Excerpts from the National Theatre's Repertoire in a Provincial Collection of Keyboard Pieces (First Half of the 19th Century)« promatrala je migraciju opernih brojeva od izvedbe na kazališnoj pozornici Nacionalnoga kazališta do glasovirske poduke u djevojačkoj samostanskoj školi analizirajući značenja takvoga prijenosa repertoara i njegovu širu ulogu u odgojno-obrazovnom procesu u Poljskoj u 19. stoljeću. **Nathalie Farrell** (Chicago) u referatu »The Chicago Symphony Orchestra's Gilded Age Politics of Property« iznijela je zanimljivu poveznicu institucionalizacije Čikaškog simfonijskog orkestra i nekretninskog kapitala kojim se oblikovalo američko građansko društvo.

Tematska cjelina Zemlje obuhvatila je dvije australske teme: **Rosemary Richards** (Melbourne) (»The Emigrants' Farewell: Music in Colonial Australia«) propitala je aspekte funkcije glazbe kod australskih doseljenika, pogotovo britanskih (koji su bili najzastupljeniji), dok se **Nena Beretin** (Sydney) (»The Impact of the Australian Gold Rush on Music Culture of the Regional Bourgeois Society in the 19th Century«) posvetila muziciranju u privatnom okružuju te kroz slikovne izvore ispitala ulogu glazbe u svakodnevnom životu australskih građanskih obitelji, također mahom doseljeničkih. **Nataša Marjanović** (Beograd) u izlaganju »Family Home as Nursery of Musical Life – From the Cultural History of Serbs in the Habsburg Monarchy in the 19th Century« posvetila se muziciranju u intimnom, privatnom okružju srpskoga građanskog sloja u 19. stoljeću te prijenosu tih iskustava u javnom djelovanju i razvoju kulturnih institucija, dok je **Argyrios Kokoris** (Solun) u referatu »Interplay of Public and Private Musical Events in Greece's 1920 'Victory' Celebrations: Political Strategy and Cultural Expression« predstavio studiju slučaja međuodnosa javnih i privatnih glazbenih događanja iz grčkoga konteksta 19. stoljeća te funkciju glazbe u formiranju željenih političkih narativa.

U tematskom bloku Glazbeni instrumenti izlagali su **Christian Breternitz** (Berlin, »Musical Instruments of the Bourgeoisie in the 19th Century as Reflected on Trade Fairs and World's Fairs«), **Aviram Freiberg** (Haifa, »The Csakan and Other 'Esoteric' Instruments as Manifestation of Biedermeier Culture«), **Mirko Jankov** (Split, »The Policy of Purchasing the Organ from 1781 in the Franciscan Church of Our Lady of Health in Split«) i **Achille Kienholz** (Fribourg, »Attracting and Repulsing: the Mechanized Repertoire of Fairground Organs and the Urban Music Scenes in Switzerland at the Turn of the 20th Century«). Breternitz je povezao inovacije u gradnji instrumenata i njihov utjecaj na građansku glazbenu kulturu; Freiberg je razložio na koji je način csakan (instrument tipa uzdužne flaute) postao dio amaterskoga građanskog muziciranja u prvoj polovici 19. stoljeća; Kienholz je tematizirao sajam kao model glazbene kulture te ulogu i repertoar sajamskih orgulja postavljajući pitanja kvalitete glazbe i načina slušanja; Jankov je, s druge strane, napravio odmak prema crkvenom kontekstu razmatrajući mrežu sudionika iz različitih društvenih slojeva koji su sudjelovali u nabavci Pizzenardijevih orgulja u franjevačkoj crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu te onodobnu domaću orguljsku kulturu.

Tematski blok Kazalište otvorila je **Elisabeth Probst** (Graz, »The Società del Teatro Sociale di Udine and the Società del Palcone: A 'Society Within the Theatre Society'«) te je analizirala strukturu društva Società del Teatro Sociale di Udine, što je povezala s općim društvenim promjenama. **Katica Burić Ćenan** (Zadar) i **Nera Stručić** (Šibenik) u referatu »Dalmatians Welcome Opera Divas – Emma Zilli, Ester Mazzoleni, and Toti Dal Monte at Zadar's Teatro Verdi« posvetile su se gostovanjima talijanskih opernih pjevačica Zilli, Mazzoleni i Dal Monte iz različitih vremenskih okvira u zadarskome kazalištu Teatro Verdi kontekstualizirajući društvenu klimu djelovanja toga kazališta. **Lucija Konfic** (Zagreb, »Mission (Im) Possible: to Trace the Members of the Zagreb Theatre Orchestra in the 19th Century«) i **Tatjana Čunko** (Zagreb, »De- and Re-institutionalizations of the Zagreb Opera 1889-1909«) svoja su izlaganja posvetile zagrebačkomu Hrvatskom narodnom kazalištu u 19. stoljeću. Konfic je temeljila izlaganje na opsežnomu arhivskom istraživanju članova kazališnog orkestra, dok je Čunko analizirala kazališni repertoar s obzirom na razdoblja djelovanja opere i razdoblja njezina ukidanja.

Tematski blok Vojna glazba obuhvatio je vrlo različite kontekste. **Nicolae Gheorghiță** (Bukurešt, »Military Brass Bands and Their Role in Romanian Society during the Time of the First Inspector General of Army Music: Eduard Hübsch (1831-1894)«) prikazao je reforme vojnih sastava za vrijeme Eduarda Hübscha te je analizirao utjecaj vojne glazbe na repertoarne smjernice rumunjskoga glazbenog života u drugoj polovici 19. stoljeća. **Petra Babić** (Zagreb) u referatu »'Und die Kugeln müssen singen, und die Säbel müssen klingeln': On Various Musical Institutions of the Croatian Military Frontier in the Long 19th Century« predstavila je vojne sastave i glazbene udruge (s posebnim naglaskom na glazbene zavode u Petrinji i Senju) koji su se

razvili na području Vojne krajine te njihov utjecaj na kulturni život toga područja. **Ondřej Daniel** i **Jakub Machek** (Prag) u izlaganju »Brass Bands and Nationalism: Music, Identity, and Bourgeois Culture in 19th-Century Czech Lands« bavili su se manje istraženim češkim urbanim glazbenim žanrovima – gradskom narodnom glazbom i spojem tradicije limenih puhaćih sastava s ruralnom narodnom glazbom. **Gloria A. Rodríguez-Lorenzo** (Oviedo) u vrlo je slikovitoj prezentaciji »Military Bands and Musical Culture in Spain (1870-1914)« tematizirala ulogu vojne glazbe u Španjolskoj u izgradnji urbane kulture i identiteta na kraju 19. stoljeća s posebnim obzirom na izvođeni repertoar i recepciju publike.

U dvama dijelovima bogatoga tematskog bloka Ličnosti I i II, pretežno posvećenima pojedincima i njihovim različitim ulogama u građanskome društvu, svoje su referate predstavili sljedeći referenti: **Anja Bunzel** (Prag, »Placing Oneself in Public Memory? Leopold Von Sonnleithner's Accounts of His Family's and Friends' Salons in the 'Musikalische Skizzen aus Alt-Wien'«), **Lada Duraković** i **Marijana Kokanović Marković** (Pula i Novi Sad, »On the Beautiful Blue Adriatic: Ludwig Schlögel, Conductor of the Naval Orchestra in Pula (1891−1894)«), **Fatima Hadžić** (Sarajevo, »From Private to Public Initiative: The Case of Bogomir Kačerovský's Collection U kolo!«), **Riccardo Castagnetti** (Modena, »Anna Campori Seghizzi and the Private Tuition in Modena in the First Half of the 19th Century«), **Tomáš Slavický** (Prag, »Julius Fučík in Sisak (1896-1897). An Example of a Beginner Musician in the Role of a Town Kapellmeister«), **Chloe Valenti** (Gloucestershire, »Music as Merchandise? The Market for Nineteenth-century Garibaldi Music«), **Oleksandra Chebotar** (Kijev, »Art and Politics in the Creative Life of Louise Bertin«) i **Viktor Velek** (Ostrava, »Opera Vlasákův sen [Vlasák's Dream] or a Small Probe to the Musical Life of the Czech Viennese Elite Association Slovanská beseda«). Bunzel je propitala pojmove privatnog i javnog na primjeru bečkih privatnih glazbenih salona koje je opisao Leopold Von Sonnleithner istražujući ujedno njihovu ulogu u njegovanju i širenju (određenoga) glazbenog ukusa. Duraković i Kokanović Marković predstavile su različite aspekte djelovanja vojnoga kapelnika i skladatelja Ludwiga Schlögela i njegov doprinos kulturnomu i društvenom životu Pule potkraj 19. stoljeća. Hadžić se na temelju arhivskoga gradiva i novinskih napisa posvetila djelovanju češkoga glazbenika Bogomira Kačerovskog u Sarajevu s posebnim obzirom na izdavanje njegove zbirke *U kolo*. Castagnetti je nastojao rekonstruirati elemente privatne glazbene poduke u Italiji u 19. stoljeću na primjeru plemkinje Anne Campori Seghizzi. Slavický je na temelju skladateljeve ostavštine (uključujući korespondenciju i dnevnik) u Narodnome muzeju u Pragu predstavio kratko djelovanje češkoga kapelnika i skladatelja Julijusa Fučíka u Sisku, ali i širu sliku kulturnih prilika Siska na kraju 19. stoljeća. Valenti je govorila o skladbama u čast Giuseppea Garibaldija i njegovu »zvjezdanom statusu« u Britaniji postavljajući pitanja o načinima reklamiranja te glazbe, različitim kontekstima njezine izvedbe, nivoima vještine ciljanih izvođača i dr. Chebotar je propi-

tala odnos umjetnosti i politike u skladateljskome radu Louise Bertin, a pogotovo u izvedbi njezine opere *La Esmeralda*, dok se Velek posvetio djelovanju udruge Slovanská beseda u Beču i aktivnostima njezina Kluba za mladiće, u okviru kojih je 1901. izvedena opera *Vlasákov san* Antonína Matoušeka i Jaromira Herlea.

U tematskome bloku Razno, kojim je skup i zaključen, **Luigi Casolino** (Bologna) (»'To Mean Freedom by Continued Unfreedom': Public and Private Dimensions in Adorno's Thought on Musical Repetition in Beethoven's Work«) istražio je interakciju koncepata privatnog i javnog u Beethovenovu opusu, a na temelju Adornovih interpretativnih modela u djelu *Beethoven. Philosophie der Musik* te odlomcima djela *Schubert. Musik und Lyrik* Thrasybulosa Georgiadesa. **Szabolcs Illés** (Budimpešta) u referatu »Calvary of a Passion« razložio je primjer sukoba političkih i umjetničkih interesa na temelju slučaja pripreme i otkazivanja izvedbe *Muke po Mateju* Johanna Sebastiana Bacha u Budimpešti 1892. **Lana Šehović** (Sarajevo) u izlaganju »'Hope' in Education, Entertainment and Art: What do We Read about Music in the Bosnian and Herzegovinian Biweekly from the End of the 19th Century?« analizirala je napise o glazbi u sarajevskom časopisu *Nada* propitujući kulturne modele koje je časopis promovirao te položaj glazbe u građanskoj kulturi i društvenom životu općenito.

Uz znanstveni dio simpozija tema institucionalizacije glazbene kulture konkretizirala se i u popratnim aktivnostima. Jedna od njih bila je izložba »Tragovima (javnih i privatnih) glazbenih društava kroz civilnu Hrvatsku i Vojnu krajinu u 19. stoljeću«, postavljena u prostoru Knjižnice HAZU-a. U trima cjelinama izložba je predstavila niz manje poznatih, kao i novopronađenih izvora o glazbenim društvima, udrugama i institucijama te neke sugestije za njihovu sistematizaciju. Ideja je bila da se uporabom vrlo raznolikih izvora široj javnosti približi bogatstvo glazbenih pojava koje je projekt MusInst19 na jedinstven način istražio, obradio i artikulirao. Drugu je aktivnost činila glazbena šetnja Zelenom potkovom pod vodstvom dr. sc. Nade Bezić, vodeće domaće stručnjakinje za glazbenu topografiju, koja je sudionicima otkrila glazbeno relevantna mjesta, poput zgrada Donjega grada, a u skladu s privatnim i javnim glazbenim aspektima iz naslova skupa (šetnju je, nažalost, skratio pljusak, no sudionici nisu ostali zakinuti za pregršt podataka i zanimljivosti zahvaljujući neformalnom izlaganju voditeljice). Treću aktivnost činio je koncert »Chamber Music from the Long 19th Century« u Koncertnoj dvorani »Stančić« na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu. U toj prilici studenti Muzičke akademije izveli su djela Dore Pejačević, Mikhaila Ippolitov-Ivanova, Franza Schuberta, Dragana Plamenca, Pauline Viardot i Felixa Mendelssohn-Bartholdyja. Nada Tomica Klišanin (*mezzosopran*) i Mihaela Vukelić (klavir) pod mentorstvom Lane Bradić izvele su *Vier Lieder*, op. 30 D. Pejačević; Marie Lucia Kossjanenko (sopran), Hayk Martirosyan (violina) i Filip Grmoja (klavir) *Četiri pjesme na stihove Rabindranatha Tagorea*, op. 68 M. Ippolitov-Ivanova; a Tao-Yuan Hsiao (violina), Anamarija Bukovnik (violončelo)

i Tao-Chen Hsiao (klavir) izveli su *Klavirski trio br. 2 u Es-duru*, op. 100 F. Schuberta pod mentorstvom Julije Gubajdulline. Valentina Đuka (sopran) interpretirala je *Trois poèmes de Charles Baudelaire* D. Plamenca, dok je Marie Lucia Kossjanenko izvela *Dvije pjesme* (*Hai Luli* i *Morirò*) P. Viardot. Obje skladbe izvedene su uz klavirsku pratnju korepetitora Marija Čopora te pod mentorstvom Martine Gojčete Silić. Katarina Kocelj (violina), Lovro Tunuković (violončelo) i Viktor Rafajlovski (klavir) pod mentorstvom Pavla Zajceva odsvirali su prvi stavak skladbe *Allegro energico e con fuoco* iz *Klavirskoga trija br. 2 u c-molu*, op. 66 F. Mendelssohn-Bartholdyja.

U sklopu simpozija odvila se još jedna važna aktivnost: na poticaj i pod vodstvom Vjere Katalinić u okviru Međunarodnoga muzikološkog društva (International Musicological Society – IMS) osnovala se radna grupa Glazbene migracije i umrežavanje (Music Migration and Networking Study Group). Osnivačka sjednica održala se u hibridnom obliku, uživo i putem platforme Zoom, definirajući misiju radne grupe, glavne ciljeve i buduće zadatke.

Iz navedenih je događanja razvidno da znanstveni projekt MusInst19 nije samo tematski zanimljivo osmišljen nego i da je raznolikošću izvora, tema i metoda istraživanja povezanih s institucionalizacijom glazbe u 19. stoljeću aktualan i u europskom i u svjetskom kontekstu. Istraživanja određenih glazbenih pojava s jedne se strane nadovezuju na bogato muzikološko nasljeđe (npr. kod teme Hrvatski glazbeni zavod), a s druge na novootkrivenu dokumentaciju (npr. Glazbenoga zavoda u Senju). Time se postavljaju temelji za daljnja istraživanja u različitim vremenskim, prostornim, tematskim i drugim kontekstualnim okvirima unutar glazbenih, muzikoloških i interdisciplinarnih diskursa.

Lucija KONFIC
Zagreb

SLAVONSKI BROD – MEĐUNARODNI SIMPOZIJ »GLAZBENA PEDAGOGIJA U SVJETLU SADAŠNJIH I BUDUĆIH PROMJENA 9. FORMALNI, NEFORMALNI I INFORMALNI GLAZBENI ODGOJ I OBRAZOVANJE: ISTRAŽIVANJE I PRAKSA«, 22. – 24. SVIBNJA 2025.

Međunarodni simpozij glazbenih pedagoga u svojem devetom izdanju realizirao se u Slavonskom Brodu u organizaciji tamošnjega Sveučilišta, a u suradnji s Glazbenom školom Slavonski Brod, Kazališno-koncertnom dvoranom »Ivana Brlić-Mažuranić« te Agencijom za odgoj i obrazovanje. Tema simpozija nosila je naslov »Formalni, neformalni i informalni glazbeni odgoj i obrazovanje: istraživanje i praksa«, a cilj organizatora bio je obuhvatiti širok spektar pristupa glazbenom poučavanju i učenju – od tradicionalnih do suvremenih, od školskih do izvaninsti-

tucionalnih, od individualnih do skupnih, od amaterskih do profesionalnih. Program simpozija, ostvaren pod organizacijskom palicom doc. dr. sc. Zrinke Šimunović, obuhvatio je trideset i pet izlaganja referenata iz Hrvatske, Češke, Mađarske, Rumunjske, Sjeverne Makedonije, Srbije i Španjolske, dvije radionice, koncertni program i promocije četiriju knjiga, među kojima su Lada Duraković – Sabina Vidulin: *Izvan učioničkih zidova: nastavni projekti u glazbenome obrazovanju i primjeri iz visokoškolske prakse*; Denis Vasilj: *Život i djelo Elly Bašić*; Sabina Vidulin – Ivana Senjan: *Spoznajno-emocionalno slušanje glazbe u nastavi Glazbene umjetnosti: primjeri dobre prakse* te Irena Paulus: *Audiovizija hrvatskoga filma: primjeri suvremene skladateljske prakse*.

Plenarno izlaganje održala je Regina Murphy sa Sveučilišta u Dublinu. Pod naslovom »Envisioning the Sounds of Tomorrow: Pathways and Possibilities towards Inclusive Music Education« autorica se bavila kritičkom revalorizacijom tradicionalnih paradigmi glazbene pedagogije suprotstavljajući institucionalizirani elitizam formalnog obrazovanja sve većem legitimitetu neformalnih i digitalnih modela učenja. Kroz prizmu etičkoga pristupa problematizirala je ulogu tehnologije i umjetne inteligencije kao potencijalnih sredstava inkluzije, ali i faktora ugrožavanja lokalnoga kulturnog identiteta.

U sesiji naslovljenoj »Rano djetinjstvo i glazbeni razvoj i obrazovanje« izlagali su Tomislav Košta, Daria Baković i Snježana Habuš Rončević na temu »Uloga glazbenih aktivnosti u razvoju djece rane i predškolske dobi: perspektiva stručnjaka u odgojno-obrazovnom procesu«; Blaženka Bačlija Sušić i Gabrijela Jakšić s referatom »Zvukovi i glazba s najmlađima: istraživanje u jasličkoj dobi«; Ana Popović i Leonarda Šebalj na temu »Introducing Musical Instruments at Nursery Age: The Example of the Flute«; Ivana Paula Gortan-Carlin i Saša Modrušan na temu »Recepcija umjetničke glazbe kod djece vrtićkog uzrasta« te Zrinka Šimunović i Magdalena Krnjak na temu »Opera za djecu: razvoj kulturne svijesti kroz integraciju glazbe i kazališta«.

Tema »Psihološke perspektive u glazbenom obrazovanju« udružila je sljedeće referate: Vesna Svalina: »Moć glazbe u poticanju emocionalnog i socijalnog razvoja djece«; Nada O'Brien i Mirko Jeremić: »Music Education and Transgenerational Trauma«; Božidar Ljubenko: »Glazbena kreativnost u srednjoškolskom kurikulumu i/ili nastavnom planu i programu instrumenata s tipkama«; Mia Mucić: »Motivacija učenika u nastavi glazbene kulture«.

Okupljeni oko teme »Integrativne prakse u glazbenom i plesnom obrazovanju« bili su sljedeći izlagači: Danica Barišić: »Kreativni put: integracija glazbene i likovne kulture izvan zidova učionice«; Sonja Zdravkova-Djeparoska: »The Impact of Dance Education on the Development of Elementary School Students«; Sabina Vidulin – Valnea Žauhar – Marlena Plavšić: »Slušanje glazbe u nastavi glazbene umjetnosti: učenička perspektiva«; Tomislav Seletković: »Glazbene aktivnosti u školskim kurikulima osnovnih škola«.

Sesija koja je nosila naslov »Perspektive obrazovanja i profesionalnog razvoja glazbenih pedagoga« objedinila je sljedeće referate: Irene Rivera Pérez – Diego González-Rodríguez – Saray Prados Bravo: »Impact of Concurrent Music Studies and Secondary Education on Academic Performance«; Áron András Pető – Judit Váradi: »Mentoring in the Lives of Hungarian Music Teachers: Results of a Systematic Literature Review«; Norbert Szabó – Rita Márfi – Tun Zaw Oo – Krisztián Józsa: »Musical Knowledge and Attitudes at the Beginning of the Kindergarten and Elementary Teacher University Programs«.

U skupini referata udruženih pod zajedničkim naslovom »Pjevanje u formalnom i informalnom kontekstu glazbenog obazovanja« bili su: Melita Ivanovska: »Tradicionalno pjevanje u neformalnom i formalnom obrazovanju: predstavljanje modela u prošloj i suvremenoj nastavnoj praksi«; Denis Vasilj – Ivan Batoš: »Glazbeno obrazovanje u kontekstu suvremene glazbeno-izvođačke djelatnosti«; Jelena Blašković Galeković – Tihomir Prša – Romana Holetić: »Glazbena aktivnost zbornog pjevanja kao oblik formalnog i neformalnog obrazovanja«; Ivančica Hinek: »Dječje umjetničko solističko pjevanje i pjevanje u komornim ansamblima u Glazbenoj školi Franje Kuhača Osijek – neformalno pjevačko obrazovanje unutar formalnoga glazbenog odgojno-obrazovnog sustava«.

Perspektivom roditelja i medija u učenju glazbe bavili su se sljedeći referenti: Lidija Nikolić – Marija Berać-Jozić: »Čimbenici uspješnog glazbenog obrazovanja iz perspektive roditelja učenika osnovne glazbene škole u Hrvatskoj«; Judit Váradi – Bella Héjja – Gabriella Józsa: »The Role of Parents in Music Studies and Career Choice«; Isabelle Vidajić – Lada Duraković: »Glazbenoobrazovne institucije i lokalna televizija: suradnička praksa«.

U sesiji »Digitalni alati i UI u učenju glazbe« izlagali su: Liu Yihan – Norbert Szabó – Krisztián Józsa: »Chinese Students' First Experiences on the Music Island Application«; Nikola Sebastian Jambrošić – Tamara Jurkić Sviben: »Stavovi učenika o ulozi i primjeni umjetne inteligencije u nastavi glazbene umjetnosti«; Nikola Sebastian Jambrošić – Martina Mičija: »Percepcija i mišljenje učenika viših razreda osnovne škole o primjeni umjetne inteligencije u nastavi glazbene kulture«; Lada Duraković: »Muzikološki projekti na studiju glazbene pedagogije: primjer dokumentarnog filma«.

Tema »Informalno glazbeno obrazovanje i obrazovanje odraslih« okupila je sljedeće referate: Melinda Pótfi – Judit Váradi: »Experiences of Teachers of Adult Students Regarding Generational Differences in Music Teaching at the Primary Level«; Sanja Nuhanović – Alma Ferović-Fazlić: »Orkestralno harmonikaško muziciranje kao oblik neformalnoga učenja«; Domeniko Briški: »Pedagoški pristup interpretaciji djela *Locus iste* Antona Brucknera i *Tenebrae factae sunt* Johanna Michaela Haydna«; Marija Benić Zovko: »*Pjevanka* Franje Kuhača u kontekstu dječjih pjesmarica druge polovice 19. stoljeća«. Marija Benić Zovko prezentirala je rezultate svojega istraživanja provedenog uz financijsku potporu projekta MusInst19, IP-2020-024277, u okviru kojega je nastao i ovaj izvještaj.

Posljednju sesiju, posvećenu inovativnosti i tradiciji u glazbenoj pedagogiji, činili su sljedeći referati: Josipa Erhardt – Tomislava Karačić Šoljić: »Tradicionalne vrijednosti kroz inovativni pristup u glazbenim školama«; Silvana Vulas: »Komparacija programa gudačkih instrumenata u klasičnom i funkcionalnom programu glazbenih škola«; Domagoj Maras – Goranka Šenk: »Glazbena škola kao prostor za rast – model uspjeha na primjeru Međunarodne glazbene škole u Osijeku«.

Uz navedeni niz referata odvile su se i dvije radionice. Silvija Sarapa i Lidija Detić održale su radionicu »Mindfulness kroz Orff Schulwerk i hrvatsku tradicijsku glazbu«, a Ivana Senjan vodila je radionicu »Uvod u spoznajno-emocionalno slušanje glazbe«. Predstavljen je i poster »Uloga glazbenih instrumenata u Bibliji«, koji su priredile Željka Rosandić i Ana Jasna Šego.

Premda je simpozij, uključivši znanstveni i stručni, kao i teorijski i praktični pristup izlagača, primarno bio usmjeren na suvremenu pedagogiju, nekoliko muzikoloških tema, među kojima i hrvatska glazbena pedagogija 19. stoljeća, predstavilo je pogled na glazbeno obrazovanje u Hrvatskoj i iz povijesne perspektive. Šire uključivanje povijesnih perspektiva bilo bi zanimljiv i koristan interdisciplinarni prinos budućim izdanjima ovoga simpozija.

Važan rezultat svakako je istoimeni zbornik radova koji je bio u pripremi već za vrijeme simpozija, a objavljen je nedugo nakon njegova završetka. Urednica je izdanja Zrinka Šimunović, a izdavači su Sveučilište u Slavonskom Brodu te Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru. Zbornik je dostupan na poveznici <https://repozitorij.unisb.hr/object/unisb:2751>.

Marija BENIĆ ZOVKO
Zagreb

SALZBURG, AUSTRIJA – MEĐUNARODNI KONGRES MEĐUNARODNE UDRUGE GLAZBENIH KNJIŽNICA, ARHIVA I DOKUMENTACIJSKIH CENTARA (IAML), 6. – 11. SRPNJA 2025.

Godišnji kongresi Međunarodne udruge glazbenih knjižnica, arhiva i dokumentacijskih centara (International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres – IAML) jedna su od njezinih najvažnijih aktivnosti. Nakon 1967. i 1979. Salzburg je u srpnju 2025. treći put ugostio ovo događanje. Kao glavni grad istoimene austrijske savezne zemlje Salzburg je i turističko (1,7 milijuna turista, 2024.) i kulturno središte sa sveučilištima (najstarije osnovano 1622.; glazbeno Sveučilište »Mozarteum«, Medicinsko sveučilište »Paracelsus«), znanstvenim ustanovama (instituti Europske akademije znanosti i umjetnosti) i muzejima (Rodna kuća Wolfganga Amadeusa Mozarta, Barokni muzej sa slikama

europskih majstora 17. i 18. stoljeća, Prirodoslovnotehnički muzej, Salcburški muzej). Od 1920. ondje se svakoga ljeta održava kazališno-glazbeni Salcburški festival (njem. Salzburger Festspiele). Među znamenitostima u pretežno baroknoj gradskoj jezgri, koja je 1996. uvrštena na UNESCO-ov popis svjetske kulturne baštine, ističu se nadbiskupski dvor, katedrala, romaničko-gotička franjevačka crkva te srednjovjekovna utvrda Hohensalzburg, dok je na suprotnoj obali Salzacha smješten dvorac Mirabell s parkom.

Glavno mjesto održavanja kongresa bila je nova zgrada Fakulteta za umjetnosti i humanističke znanosti Sveučilišta Paris Lodron (UNIPARK Nonntal), dok su se svečano otvorenje i koncerti odvili na Sveučilištu »Mozarteum« – državnoj glazbenoj akademiji s pripadajućim zavodom za istraživanje Mozartova života i djela (njem. Internationale Stiftung Mozarteum) te arhivom i knjižnicom (Bibliotheca Mozartiana). S obzirom na to da su u organizaciju kongresa bile uključene gotovo sve salcburške glazbene knjižnice i arhivi, bila je to jedinstvena prilika za upoznavanje s glazbenom baštinom rodnoga grada Wolfganga Amadeusa Mozarta (1756. – 1791.). Logo kongresa bio je nadahnut vizurama grada te grafičkim prikazom Dopplerova efekta, koji je otkrio fizičar i matematičar Christian Doppler (1803. – 1853.), rođen u Salzburgu. Podsjetimo i da je Salzburg rodno mjesto dirigenta Herberta von Karajana (1908. – 1989.).

Prema riječima Ruperta Ridgewella, predsjednika IAML-a, nizom tema koje pokriva kongres pruža brojne mogućnosti za rasprave o aktualnostima, izazovima i razvoju glazbenih knjižnica, arhiva i dokumentacijskih centara. Kroz sastanke sekcija i odbora, kao i druženja u duhu kolegijalnosti i suradnje, rad te udruge uvelike se unaprjeđuje. Paralelno su se odvijale po tri sesije na kojima je predstavljeno više od sto trideset priloga, čemu valja pridodati i poster-izlaganja, panel-diskusije i radionice. Na kongresu je sudjelovalo više od tristo pedeset sudionika iz trideset i jedne zemlje. Predstavnica iz Hrvatske bila je autorica ovih redaka s prilogom pod naslovom »Music Libraries and Archives in Early Music Networking: a Case Study on EarlyMuse«. Jedan od sudionika bio je i Zdravko Blažeković, hrvatsko-američki muzikolog s dugogodišnjom njujorškom adresom te izvršni urednik RILM-a.

Budući da ovdje nije bilo moguće navesti sva izlaganja, spomenut ćemo teme koje su bile u središtu skupa. To su, redom, digitalizacija, digitalna humanistika, očuvanje i zaštita digitalnih medija, glazbene knjižnice budućnosti, umjetna inteligencija, zvučne zbirke, repozitoriji i baze podataka za glazbene knjižnice i arhive, tezauri i klasifikacija, modeli bibliografskih podataka, glazbeni izdavači, povijesti glazbenih knjižnica, glazbene zbirke u Beču, kulturna povijest u Italiji, ponovno otkriveni izvori, rana glazba, opera i balet, skladatelji i njihovi arhivi, filmska glazba te žene u glazbi. Nekoliko izlaganja i radionica bilo je povezano s tzv. R-projektima, a to su RISM, RILM, RIdIM i RIPM (<https://www.iaml.info/r-projects>). Cjeloviti program događaja dostupan je na poveznici <https://iaml2025.at/programme/>.

Popratni program sastojao se od triju koncerta (»'Traduit du silence' – nove skladbe za klavir i elektroniku nadahnute Mozartom«; »Michael Haydn i Wolfgang Amadé Mozart – sakralna remek-djela iz nadbiskupskog dvora u Salzburgu«; »'Frauenstimmen' – solopjesme skladateljica 19. i 20. stoljeća«), dok su se poslijepodne trećega dana sudionicima nudili različiti vođeni obilasci (njih čak petnaest) gradskih kulturnih i povijesnih znamenitosti. Kongres IAML 2026. održat će se u Solunu u Grčkoj, a naredne godine u Torontu u Kanadi.

Vilena VRBANIĆ
Zagreb

ZAGREB – »SJEĆANJE NA AKADEMIKA LOVRU ŽUPANOVIĆA U POVODU 100. OBLJETNICE ROĐENJA«, 27. LISTOPADA 2025.

U povodu stote obljetnice rođenja akademika Lovre Županovića (1925. – 2004.) Razred za glazbenu umjetnost i muzikologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti priredio je 27. listopada 2025. u Knjižnici HAZU-a susret posvećen prisjećanju na njegov život i rad. Okupljanje je bilo zamišljeno ne samo kao čin sjećanja nego i kao prilika za sagledavanje Županovićeva rada iz suvremene perspektive uz osvrt na njegov znanstveni, pedagoški i kulturni doprinos. Budući da je događaj okupio velik broj Županovićevih bivših studenata i suradnika, stručni su osvrti bili obojeni osobnim sjećanjima i anegdotama. Program je u obliku triju tematskih cjelina obuhvatio njegov znanstveni i skladateljski rad, pedagoški angažman te ostavštinu pohranjenu u Hrvatskome glazbenom zavodu, a događanje je zaključeno glazbenim trenutkom.

Program je započeo prikazom Županovićeva profesionalnog profila, s posebnim naglaskom na njegovoj muzikološkoj i skladateljskoj djelatnosti. Akademkinja Koraljka Kos u svojemu je izlaganju »Lovro Županović: muzikolog – skladatelj – muzikolog« obuhvatila i koreferat Ennija Stipčevića »Lovro Županović i njegovi *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*«, čime se istaknula Županovićeva uloga u istraživanju i revitalizaciji hrvatske glazbene baštine. *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*, koje je Županović osmislio i u velikoj mjeri sam priređivao, desetljećima su bili gotovo jedini dostupan notni izvor za izvedbu mnogih ranih glazbenih djela nastalih na području današnje Hrvatske. Serija je nastajala u izazovnom razdoblju, uz ograničene financijske resurse te institucionalne i političke prepreke. Kada standardna rješenja nisu bila moguća, Županović je pronalazio praktične načine da objavi rukopise i skice ne odustajući od projekta ni u trenutcima financijske nesigurnosti.

Koraljka Kos Županovićev je rad sagledala kroz prizmu vremena u kojemu je djelovao, obilježenoga naglašenim zanimanjem za nacionalnu povijest i izgradnju kanona hrvatskih skladatelja i djela, a takav kontekst sa sobom je nosio i metodo-

loški okvir svojstven razdoblju. To je podrazumijevalo pristup u kojemu se povijesna građa prilagođavala tadašnjemu jeziku i estetskim idealima, primjerice pohrvaćivanjem povijesnih imena ili intervencijama u izvorne notne zapise, koje su odražavale Županovićevu skladateljsku narav. Iako je kritički pristup nužan preduvjet znanstvene objektivnosti i napretka struke, treba imati na umu da je Županović djelovao u okvirima svojeg vremena ostvarivši pritom znanstveni doprinos iznimnih razmjera. U konačnici, neovisno o mijenama u metodologiji zajednička polazišta ostaju predanost struci i afinitet prema kulturnoj baštini, u čemu je Županović svojim neumornim radom ostvario pionirsku ulogu.

Monika Jurić Janjik održala je predavanje »Djelatnost Lovre Županovića kao nastavnika na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu« dotaknuvši se pritom i njegovih ranijih angažmana u srednjoškolskoj nastavi te na Pedagoškoj akademiji. Posredstvom arhivskoga gradiva poput službenih dokumenata i pohvalnica autorica je predstavila Županovićev profesionalni put, napredak i status unutar institucija u kojima je djelovao. Takav je pristup nadopunjen svjedočanstvom Ennija Stipčevića, koji »starog profu« opisuje kao zahtjevnog, ali iznimno karizmatičnog predavača. Županović je opisan kao profesor koji je predavanja oblikovao, izuzmemo li »šalabahtere« u obliku papirića s važnim godinama, bez pisanih bilježaka oslanjajući se na slobodno izlaganje koje je, unatoč prividu spontanosti, bila pomno strukturirano. Njegova su predavanja ostala zapamćena kao intelektualno poticajna i narativno sugestivna, sposobna održati pozornost studenata tijekom višesatnih nastavnih blokova kao da je riječ o »krimiću«.

Treće izlaganje, naslovljeno »Ostavština Lovre Županovića u Hrvatskom glazbenom zavodu«, održala je Nada Bezić. Građu koju je HGZ-u 2004. godine predala Županovićeva kći Jana Korenić-Sušec tijekom sljedećih su godina obrađivali Nada Bezić, Ennio Stipčević i Eva Sedak. Akademske godine 2010./2011. u sklopu kolegija Glazbena arhivistika na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu pod mentorstvom Vjere Katalinić i u suradnji s Nadom Bezić fond su još jednom sustavno obradili Martina Bratić i Danijel Đekić objavivši naposljetku rad »'Kroz arhivsku pustinju i prašumu': Rad na ostavštini Lovre Županovića«, s ciljem da ostavštinu učine dostupnijom javnosti. Ostavština obuhvaća autografe skladbi i notna izdanja, hemeroteku (zbirku novina i časopisa), zvučne zapise, programe i plakate koncerata, korespondenciju, brošure, biltene, likovni materijal i osobnu dokumentaciju. Uz potporu Zaklade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti dosad su digitalizirani dijelovi hemeroteke iz 1971. i 1972. te odabrani autografi popijevki i zborova.

Tijekom izlaganja Nada Bezić slušateljima je predstavila raznovrsne materijale koji su funkcionirali kao »živi trag« svih tema o kojima se tijekom događanja govorilo. Prikazana građa omogućila je prisutnima neposredan uvid u aktivnosti i zanimanja koje je Županović njegovao pružajući opipljiv uvid u pojedine segmente njegova života i rada. U završnome dijelu izlaganja Nada Bezić naglasila je potrebu za daljnjom obradom i valorizacijom fonda, uz apel da se arhivski rad

snažnije uključi u visokoškolsku nastavu, osobito u okviru diplomskih radova. Na taj način Županovićeva ostavština ne predstavlja samo predmet sjećanja nego i otvoreni zadatak za buduće naraštaje muzikologa.

Događaj je zaključen slušanjem snimke Županovićeva *Notturna*, dijela *Lirskog triptiha* na stihove Antuna Gustava Matoša (1955.), koji uz spomenutu skladbu obuhvaća i popijevke *Jesenje veče* te *Utjeha kose*. Ciklus je izvorno pisan za bas-bariton i klavir, a kasnije je, uz *Rodoljubni triptih* (*Gnijezdo bez sokola*, *1909*., *Pri svetom kralju*), objedinjen u izdanju *Šest samopjeva za bas-bariton i glasovir* (Ars croatica, HDS, 1997.). U arhivu HGZ-a pohranjena je magnetofonska vrpca koja, uz snimke skladbi *Notturno* i *1909*., čuva i intervju sa skladateljem snimljen u Zadru 1969. godine.

Stilski, Županovićev se opus oslanja na kasnoromantičku tradiciju uz povremeno korištenje folklornog idioma, dok u pojedinim ostvarenjima eksperimentira s modernijim tehnikama poput politonalitetnosti i aleatorike. *Notturno* potvrđuje da je Županović budno pratio tadašnje suvremene tendencije, no njegova je skladateljska djelatnost, ostavši u sjeni bogate muzikološke karijere, područje koje tek očekuje sustavno istraživanje.

Sara VRDOLJAK
Zagreb

RIM, ITALIJA – INTERNATIONAL CONFERENCE »BEETHOVEN AND HIS MUSIC IN NAZI-OCCUPIED COUNTRIES«, 20. – 21. LISTOPADA 2025.

Završna međunarodna konferencija projekta Odsjeka za muzikologiju Sveučilišta u Münsteru »Music and Resistance. Beethoven and His Music in Nazi-Occupied European Countries« (<https://www.uni-muenster.de/Musikwissenschaft/Forschung/beethoven-in-nazi-occupied-europe.html>) održala se u Njemačkome povijesnom institutu u Rimu (Istituto Storico Germanico di Roma / Deutsches Historiches Institut, DHI Rom (dalje: DHI)). U pitanju je najstariji DHI izvan Njemačke, usto specijaliziran za istraživanje talijanske povijesti i povijesti glazbe te njemačko-talijanskih odnosa od srednjega vijeka do danas. Ovo je bila četvrta konferencija projekta: prva se održala u Beethovenovoj kući u Bonnu (Beethoven-Haus Bonn) od 8. do 10. rujna 2022., druga u Varšavi od 8. do 11. listopada 2023. (Niemiecki Instytut Historycny w Warszawie, DHI Warschau (o tim konferencijama i o projektu iscrpno smo izvijestili u broju 55/1, str. 188-192 ovoga časopisa), a treća u Parizu 7. i 8. listopada 2024. (DHI Paris). Od Varšave do Pariza broj suradnika projekta smanjio se s četrdeset na trideset i tri znanstvenika (u ukupan broj znanstvenika uključeni su i članovi Savjetodavnog odbora, od kojih su neki također autori članaka u zborniku). Do najvećeg je osipanja došlo prije konferencije u Parizu s obzirom na to da je do zadanoga roka za predaju članaka dospjelo tek

dvadeset i četiri priloga dvadeset i pet autora, o kojima je svoje mišljenje iznijelo devet odabranih recenzenata. Dijelom su to bili suradnici (prof. dr. Friedrich Geiger, Hochschule für Musik und Theater München) i savjetnici projekta (prof. dr. Ruth Leiserowitz, DHI Warschau), a dijelom posebno odabrani povjesničari izvan projekta: dr. Matthias Uhl (Osteuropa-Netzwerk der Max Weber Stiftung), prof. dr. Catherine Horel (CNRS [Centre national de la recherche scientifique, Paris] / CETOBaC [Centre d'Études Turques, Ottomanes, Balkaniques et Centraux]), dr. Steffen Prauser (University of Birmingham), prof. dr. Jean-Marc Dreyfus (University of Manchester), dr. Ségolène Plyer (Université de Strasbourg) i prof. dr. Hervé Joly (CNRS, Université de Lyon).

Nakon pariške konferencije voditelj projekta prof. dr. sc. Michael Custodis i urednik zbornika *Beethoven and His Music in Nazi-Occupied European Countries* predstavio je radni nacrt sadržaja zbornika podijeljen na četiri poglavlja: I. Introductions (Hans-Joachim Hinrichsen: »The Reception of Beethoven on a European Scale Prior to World War II«; Michael Custodis: »Dominance, Periphery, and the Myth of Musical Neutrality«), II. Methodological Reflections (Lutz Klinkhammer: »Propaganda«; Jürgen Finger: »Collaboration«; Oliver Rathkolb: »Hidden-Hand Policy of Containment«), III. Beethoven-Research and Cross-National Contributions (Erik Levi: »Hermann Abendroth and Elly Ney – Agent of Intesified Cultural Transfer. Beethoven Performances in Occupied Europe«; Friedeman Pestel: »Playing Beethoven across 'New Europe'. International Orchestral Tours and German Cultural Occupation«; Henrik Rosengren: »Among Nazis, Opportunists, and Exiled. Beethoven and Neutral Sweden during the Second Worl War«; Tatjana Čunko: »The Presence and Purpose of Beethoven's Music in Wartime Croatia«; Yuval Dvoran: »Theodor Wildeman and the 'Battle of France that ended so Fortunately'. A Research Trip of the Beethoven-Haus in Autumn 1940«) i IV. National Contributions (Eric Derom and Christopher Murray: »'Sie reden von Beethoven und meinen Belgien'. Beethoven Reception in Occupied Belgium«; Lenka Křupková: »Beethoven as an Ambivalent Symbol in the Protectorate of Bohemia and Moravia«; Michael Fjeldsøe: »Beethoven-Reception in Denmark during the German Occupation«; Yvonne Wasserloos: »Nazification by 'Nordification'. Beethoven, the Nordische Gesellschaft, Furtwängler and Rosvænge as Collaborators in Danish Concert Life«; Esteban Buch: »'Fidelio' in France during the Second World War«; Beate Angelika Kraus: »Beethoven in France – Between 'Collaboration' and 'Resistance'«; Alexandros Charkiolakis: »The Reception of Beethoven and His Music in Occupied Athens«; Péter Bozó: »'Beethoven und immer wieder nur Beethoven'. Dénes Bartha and Budapest Concert Life«; Friedrich Geiger: »'Symbol of German Essence'? Beethoven's Music in Occupied Italy«; Lolita Fūrmane: »Between Memory and Nazi Propaganda. Beethoven's Symphonic Music in Latvian Radio«; Zane Prēdele: »'Fidelio' at the Riga Opera House 1944. German Propaganda or Creative Teamwork with Latvian Artists?«; Danutė Petrauskaitė: »Ludwig van Beethoven's Music in Lithuania in the Years of Historical Turning Points«; Noemi Deitz: »The 'Luxem-

burger Beethoventage' 1942–1944«; Arnulf Mattes: »Fighting 'The Devil Behind the Orchestra'. Beethoven in Quisling's Norway«; Magdalena Dziadek: »Beethoven's Music in Upper Silesia«; Katarzyna Naliwajek: »Beethoven in Nazi-Occupied Warsaw«; Hubert Szczęśniak: »Beethoven in Occupied Kraków. Between Nazi Delusion, Cultural Exploitation, and Polish Musical Resilience«; Tatjana Marković and Ivana Medić: »The Reception of Beethoven in the Territory of the Military Commander in Serbia«; Eleonora Maksiutenko: »Beethoven Between All Fronts. Regarding the Music Life in Nazi-Occupied Ukraine«).

Dva mjeseca prije konferencije u Rimu odabrani članci trebali su biti dovršeni i poslani voditelju projekta koji ih je trebao proslijediti svim suradnicima na čitanje i recenziju. Naime, ovaj put format konferencije bio je zamišljen kao međusobno recenziranje priloga kolega suradnika na projektu (članci iz prvoga poglavlja zbornika nisu bili predmet rasprave na konferenciji, dok se o temama članaka iz drugoga poglavlja temeljito raspravilo već na pariškoj konferenciji). Za punu realizaciju takvoga formata osnovna bi pretpostavka bila da će svi suradnici pročitati sve članke svojih kolega, što se u tako kratkom roku pokazalo nemogućim. Osobno sam uspjela pročitati tek trećinu članaka jer se većina suradnika pri pisanju finalne verzije nije držala preporuke voditelja projekta o opsegu članaka između dvadeset i trideset stranica. Takvih je članaka bilo najmanje: većina je imala između trideset i šezdeset stranica, a nekoliko njih i više od stotinu stranica. Međutim, s obzirom na iznimnu kvalitetu gotovo svih članaka, ubrzo se na konferenciji u Rimu iz reakcija voditelja projekta i prof. dr. Christine Siegert, članice Savjetodavnog odbora projekta te voditeljice arhiva i izdavačke djelatnosti jednog od glavnih partnera projekta, Beethovenove kuće u Bonnu (drugi je partner, odnosno sponzor projekta Ministarstvo za kulturu i znanost pokrajine Sjeverna Rajna-Vestfalija / Ministerium für Kultur und Wissenschaft del Landes Nordrhein-Westfalen), moglo zaključiti da opseg članaka, odnosno zbornika neće biti predmet rasprave. Štoviše, prof. Siegert dala je do znanja da je Beethovenovoj kući u Bonnu ponajviše stalo sakupiti što više podataka o recepciji Beethovena i njegove glazbe za vrijeme Drugoga svjetskog rata. Za svaki je prilog koji su autori smatrali finalnom verzijom članka u rasporedu konferencije bila predviđena rasprava od dvadeset minuta. Kako je članak o Beethovenu u Hrvatskoj bio drugi po rasporedu, a o prvome se članku na rasporedu konferencije povela opsežna rasprava, teško je bilo protumačiti je li vrlo kratka, petominutna rasprava samo o naslovu hrvatskoga priloga bila dobar ili loš znak. Drugim riječima, na prijedlog voditelja projekta i predstavnice izdavača, dotad neutralan radni naslov hrvatskoga priloga valjalo je promijeniti u naslov koji će jasno prenijeti sadržaj članka. Naime, hrvatski se prilog među ostalima izdvajao po tome što se, osim recepcijom Beethovena u urbanoj sredini Zagreba, autorica bavila Beethovenom i njegovom glazbom i u koncentracijskim logorima te među partizanima. Voditelj projekta predložio je naslov: »Among Propagandists, Prisoners, and Partisans: Beethoven in Wartime Croatia (1941-45)«. Daljnje su rasprave pokazale da se više i duže raspravljalo o član-

cima za koje su kolege smatrale da ih se treba više ili manje doraditi, a da su oni za koje nitko (osim voditelja projekta) nije imao primjedaba zapravo prihvaćeni uz neke sitne korekcije. Pokazalo se, također, da su kolege znanstvenici iz Sjeverne Europe spremnije prihvatili takav format konferencije od znanstvenika iz baltičkih zemalja te Srednje i Istočne Europe. Povrh svega, pokazalo se da je vrlo malen broj kolega stigao pročitati članke ostalih kolega prije dolaska u Rim te da su raspravljali samo o onima koje su već poznavali sa sesija prethodnih konferencija. Osobno nisam bila sklona pred svima iznositi primjedbe koje sam pripremila o člancima koje sam uspjela pročitati jer su se one uglavnom odnosile na mogućnosti njihova skraćivanja; prevelik opseg smatrala sam njihovom jedinom manom. Nenavikla na takav format konferencije, svoje sam primjedbe radije prenijela samim autorima u neformalnim razgovorima za vrijeme stanki.

Prvi dan rimske konferencije, tijekom kojeg se recenziralo šesnaest članaka, završio je svečanim prijemom u Goethe-Institutu. Sudionike konferencije pozdravili su Jessica Kraatz Magri, ravnateljica instituta, Andreas Krüger, ravnatelj kulturne i znanstvene sekcije Njemačke ambasade u Rimu, Petra Terhoeven, ravnateljica DHI-ja, Vera Grund, voditeljica glazbenog odsjeka DHI-ja u Rimu, te Michael Custodis. Beethovenovih *Sedam varijacija na »Bei Männern, welche Liebe fühlen«* iz Mozartove opere Čarobna frula (WoO46) izveli su violončelist Alessi Pianelli i pijanist Eugenio Catone. Večer je završila panel-diskusijom na temu »Beethoven i Italija«, u kojoj su sudjelovali Michael Custodis, Friedrich Geiger, Lutz Klinkhammer, zamjenik ravnatelja i voditelj Odsjeka za suvremenu povijest DHI-ja, Elisa Novara, viša znanstvena suradnica Odsjeka za povijest glazbe DHI-ja u Rimu, Susanna Pasticci, profesorica muzikologije na rimskom Sveučilištu »Sapienza« i Christine Siegert. Drugoga dana konferencije odvile su se recenzije još šest članaka, a u završnoj se raspravi najviše razgovaralo o tehničkim pitanjima uređenja tekstova prema izdavačkim pravilima Beethovenove kuće u Bonu te odabira i količine zemljopisnih karata i ostalih ilustrativnih priloga zborniku s posebnim naglaskom na osiguravanju prava za njihovu objavu.

Zaključno, završetak projekta u 2027., Beethovenovoj godini, okrunit će se tiskanim i elektroničkim izdanjem monumentalnoga zbornika sastavljenog od dvadeset i devet članaka trideset i jednog autora o recepciji Beethovena i njegove glazbe diljem Europe pod nacističkom okupacijom. Posebno se detaljno obradilo trinaest država, od kojih najopsežnije Francuska i Poljska s po tri priloga. Slijedile su ih Latvija i Danska s po dva priloga te Belgija, nekadašnja Čehoslovačka, Hrvatska, Italija, Latvija, Litva, Norveška, Srbija, Švedska i Ukrajina s po jednim prilogom. Dodatno, tri su priloga bila posvećena trima gradovima: Ateni, Budimpešti i Luksemburgu.

Tatjana ČUNKO
Zagreb

CLUJ-NAPOCA, RUMUNJSKA – INTERNATIONAL CONFERENCE, »TRANSCULTURAL INTERACTIONS IN CENTRAL AND EAST EUROPEAN MUSIC«, GHEORGHE DIMA NATIONAL MUSIC ACADEMY, 20. – 22. STUDENOGA 2025.

Međunarodni znanstveni skup gustoga rasporeda od trideset i tri planiranih i održanih izlaganja organiziran je kao dio znanstvenoistraživačkoga projekta »Transkulturalne interakcije u srednjo- i istočnoeuropskoj glazbi«. Njegova je voditeljica i glavna organizatorica bila Oana Andreica, mlada i agilna izvanredna profesorica na Odsjeku za muzikologiju Nacionalne akademije za glazbu »Gheorghe Dima«. Ona je ujedno voditeljica Savjeta za akademijine doktorske studije, kao i Centra za istraživanje srednjo- i istočnoeuropske glazbe, kojemu ovaj skup predstavlja inicijalni događaj. Također, skup je organiziran u okviru projekta i doktorske škole, za što su odvojena respektabilna financijska sredstva kako bi se dostojno obilježilo znanstveno otvorenje najnovije zgrade neke muzičke akademije u Rumunjskoj (<https://anmgd.ro/en/>), kao i istraživačkog centra. Tako su znanstvenici iz Rumunjske, Češke, Poljske, Litve, Srbije, Mađarske, Hrvatske, Austrije, Njemačke, Francuske, Ujedinjenog Kraljevstva i Španjolske ušli u svijetle prostorije akademije, obavijene svježim mirisom novoga.

Nakon pozdravnih govora Nelide Nedelcuţ, vicerektorice akademije, i organizatorice Oane Andreice uslijedilo je deset izlagačkih sesija bez individualnih tematskih naslova koje su odrazile raznolikost istraživačkih usmjerenja sudionika.

Prva sesija pod vodstvom Ivane Medić predstavila je troje istraživača s domaćinske ustanove i izlaganja povezana s rumunjskim skladateljem, dirigentom i pedagogom Gheorgheom Dimom, prvim ravnateljem konzervatorija u gradu Cluj-Napoca, i jednim novijim skladateljem iz toga grada. Riječ je o sljedećim istraživačima: Iulia Mogoşan (»Dima, in the Context of His Studies in Germany«), Diana Cardoş (»The Idyllic World of Gheorghe Dima's Songs on Poems by Mihai Eminescu«) i Cristina Şuteu (»Romeo Ghircoiașiu on the Musical Transcultural Dialogue«). Druga je sesija (voditeljica Oana Andreica) donijela rezultate istraživanja povezane s transnacionalnom riječi o glazbi, a predstavnici su bili sljedeći: Ewa Schreiber (Sveučilište Adama Mickiewicza Poznań, »Unsceptical Remarks. Roman Haubenstock-Ramati as a Music Publicist in Poland (1948-1949)«), Lóránt Péteri (Muzička akademija Franza Liszta Budimpešta, »Eastern, Outer, and Central Europe – Regions in the Life and Writings of Bence Szabolcsi«) i Vjera Katalinić (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, »Franjo Ksaver Kuhač (1834–1911) and His Correspondence: Networking between Central and Eastern Europe (1860-1874)«). Treća sesija bavila se glazbom, a vodio ju je Carlos Villar-Taboada. Sudjelovali su sljedeći izlagači: Lucian Ghişa (Nacionalna muzička akademija Gheorghe Dima Cluj-Napoca, »Thematic Diversity in Romanian Oratorios. From Sacred Texts to Poetic Expression«), Dietmar Friesenegger (Sveučilište Leipzig, »Reform,

Tradition, and Cultural Outreach in Eusebius Mandyczewski's Sacred Music«) i Nicolae Gheorghiță (Nacionalno glazbeno sveučilište Bukurešt, »Latin-Byzantine Liturgical-Musical Practices in the Eastern Mediterranean at the Beginning of the 18th Century. Case Study: Manuscript No. 362 from the Library of the Romanian Academy in Cluj-Napoca (Romania)«). O popularnoj glazbi pod vodstvom Scotta L. Edwardsa referirali su Małgorzata Grajter (Sveučilište za glazbu Grażyna i Kiejstut Bacewicz Łódź, »'From Paris to Wólka': Transcultural Mediations in the Music of the Polish Group 'Skaldowie'«) i Michael Custodis (Muzikološki institut Sveučilišta Münsteru, »East of the Sun and West of the Moon. Popular Music from the GDR during the Cold War«). Pod vodstvom Vjere Katalinić sljedeći muzikolozi referirali su o estetici odabranih skladateljskih postupaka i egzoticizmu: Vijay Ratiney (Sveučilište Bordeaux Montaigne, »The Organ Works of Josef Seger: Rhetorical and Aesthetic Perspectives«), Martin Čurda (Sveučilište u Ostravi, »Eloquent Silence: Rhetorical Pauses and Interruptions in 17th and 18th Century Music«), James Savage-Hanford (Royal Holloway, Sveučilište u Londonu, Sveučilište Oxford, »East European Avant-Gardism and the Aesthetics of Anxiety«) i Rūta Stanevičiūtė (Litavska akademija za glazbu i kazalište, »Between Utopia and Escapism: Imaginary Africa in Soviet Music«). Sljedeću sesiju o suvremenim skladateljima vodio je Martin Čurda, a referirali su Antigona Rădulescu (Nacionalno glazbeno sveučilište Bukurešt, »'D'ale Carnavalului Sau Bărbierul Din Chitila' [Of Carnival Matters or the Barber of Chitila] – A Contemporary Opera by Dan Dediu«), Ivana Medić (Muzikološki institut, Srpska akademija znanosti i umjetnosti, »Transcultural Interactions in the Operas of Isidora Žebeljan«) i Elena Boancă (Nacionalna muzička akademija Gheorghe Dima Cluj-Napoca, »Reverberations of Eugène Ionesco's Absurdism in Romanian Music: The Bald Soprano Chamber Opera by Dan Voiculescu«). U sedmoj sesiji o glazbenim susretima između srednje i istočne Europe pod vodstvom Michaela Custodisa referirali su Florinela Popa (Nacionalno glazbeno sveučilište Bukurešt, »Guidance, Control and Reward in Romanian Musicology During the Communist Period. Some Case Studies«), Scott L. Edwards (Institut za muzikologiju i izvedbene studije, Sveučilište za glazbu i izvedbene umjetnosti Beč, »Vienna and Its Borderlands: Music and Habsburg Statecraft in Transylvania and the Banat«) i Oana Andreica (Nacionalna muzička akademija Gheorghe Dima Cluj-Napoca, »Cultural Encounters in the Romanian Discourse on Mahler Between 1948 and 1989«), dok je osma sesija bila posvećena Béli Bartóku. Uz voditelja Miloša Bralovića referirali su László Vikárius (Bartókov arhiv, Institut za muzikologiju Budimpešta, »Béla Bartók Collecting, Studying, Analysing, and Publishing Romanian Folk Music: A Life-Long Mission and Its Meaning«), Ecaterina Banciu (Nacionalna muzička akademija Gheorghe Dima Cluj-Napoca, »Music Without Borders. Colloquium in Pantheon 2: Béla Bartók, George Enescu and Transylvanian Music Critics«) i Carlos Villar-Taboada (Sveučilište u Valladolidu, »Bartók's Traces in the Music of Spanish Composers: A Legacy

Between Identity and Technique«). Deveta je sesija bila posvećena novinama u djelima skladatelja 20. i 21. stoljeća uz predsjedanje Małgorzate Grajter: Károly Ákos Windhager (Istraživački institut Mađarske akademije umjetnosti, Katoličko sveučilište Pázmány Péter, »Terényi's Multicultural Concept: Layers of Cultural Integration in the Works of Eduard Terényi (1935-2019)«), Miloš Bralović (Muzikološki institut, Srpska akademija znanosti i umjetnosti, Beograd »Folksong as a 'New' Artform: Reflections on String Quartet No. 2 by Josip Slavenski«) i Michael Heinemann (Glazbeno sveučilište Carl Maria von Weber u Dresdenu, »Stages. On the Late Vocal Works of Dieter Acker«), dok su se u zadnjoj sesiji, ponovno pod vodstvom Oane Andreice, predstavili referati doktoranada s domaćinske ustanove. Svoje su radove predstavili Fulvia Anca Constantin (»Romanian-Born Composers in Western Europe and Their Contribution to 20th-Century Music«), Csala Orbán (»Interwoven Voices and Worlds: Ede Terényi's 'Dialogues with Our Composers'«, Beáta Simény (»Friendship as Transcultural Mediation: Sámuel Brassai and Ferenc Erkel«), Sára Aksza Grosz (»Catch Me If You Can. The Models of Silvestri's Op. 3 Nos. 1-2«) i Enikő Păvăluc-Gal (»Transcultural Dialogues in Music Education: Romanian and Hungarian Traditional Repertoires from a Pedagogical Perspective«).

Simpozij je dobio dodanu vrijednost sjajnim koncertom međunarodno proslavljenoga kvarteta Arcadia. Uz delikatnu izvedbu Mozartova *Dissonant*-kvarteta i emotivno predstavljanje Brahmsova *Kvarteta u a-molu* op. 51 br. 2 publiku su upoznali sa svojim novim projektom izvevši dvije skladbe za gudački kvartet Mieczysława Weinberga (1919. – 1996.; projekt obuhvaća snimanje svih njegovih sedamnaest kvarteta), poljskoga skladatelja židovskog porijekla i burne sudbine koji je 1939. emigrirao u Sovjetski Savez. Koncert se odvio u jednoj od dviju novih koncertnih dvorana koje se nalaze unutar kompleksa akademije.

Voditeljica konferencije imala je svesrdnu pomoć grupe studenata-volontera te je na najbolji mogući način prezentirala rezultate svoje iznimne energije, ali i povezanosti sa studentima, te institucionalne povezanosti i uzorne podrške koju uživa u vlastitoj ustanovi.

Vjera KATALINIĆ
Zagreb

LOVERE, ITALIJA – MEĐUNARODNA ZNANSTVENA KONFERENCIJA »CHILDRENS MUSIC IN THE 19TH CENTURY«, 28. – 30. STUDENOGA 2025.

Međunarodna konferencija posvećena glazbi za djecu u 19. stoljeću održala se u talijanskome gradiću Lovereu od 28. do 30. studenoga 2025. Osmislile su je i organizirale tri institucije: Centro Studi Opera Omnia Luigi Boccherini, istraživački centar osnovan 2005. godine u Lucci kojemu je glavni cilj izdati kompletna djela skladatelja Luigija Boccherinija; Italian Institute for Applied Musicology (IAM), akademska organizacija sa sjedištem u Lovereu i Lucci posvećena istraživanju glazbe kroz njezinu primjenu, pedagogiju, izvedbu i povijest te Palazzetto Bru-Zane – Centre de musique romantique française, istraživački i izvedbeni centar osnovan 2009. u Veneciji, posvećen otkrivanju i promicanju francuske glazbene baštine iz razdoblja 1780. – 1920. Konferencija se održavala u prostoru neoklasicističke palače Accademia di Belle Arti Tadini, sa šarmantnim pogledom na jezero Iseo, koja je u funkciji muzeja i središnja je povijesno-kulturna institucija u Lovereu. Sudionici simpozija imali su je priliku razgledati pod stručnim vodstvom kustosica muzeja.

Konferencija je okupila dvadeset i osam znanstvenika iz SAD-a, Velike Britanije, Italije, Francuske, Švicarske, Belgije, Čilea, Grčke, Njemačke, Rusije, Poljske i Hrvatske. Pozdravnim govorima otvorili su je Graziano Martinelli, predsjednik ustanove Fondazione Accademia di Belle Arti Tadini, Massimiliano Sala, predsjednik centra Centro Studi Opera Omnia Luigi Boccherini i Étienne Jardin iz centra Palazzetto Bru Zane – Centre de musique romantique française. Plenarno predavanje pod naslovom »Crafting the Symbolic Child« održala je Roe-Min Kok sa Sveučilišta McGill u SAD-u. Posvetila ga je Schumannovu ciklusu *Kinderszenen*. Autorica je istaknula da je Schumann, za razliku od svojih suvremenika koji su pisali djela posvećena djeci usredotočeni na pedagoške ciljeve, poetizirao temu djetinjstva zahtijevajući od izvođača visoku tehničku vještinu. U dosadašnjim istraživanjima uočilo se da su na nastanak Schumannovih djela ponajprije utjecali ljubav prema zaručnici Clari Wieck te književnici romantizma (poput Jeana Paula i E. T. A. Hoffmanna), koji su dijete vidjeli kao simbol čistoće. Tim tumačenjima autorica je suprotstavila tezu da su temelj Schumannova ciklusa antička književnost i klasične retoričke strategije koje je autor intenzivno proučavao u mladosti.

U sesiji posvećenoj dječjem pjevanju Timothy F. Coombes sa Sveučilišta u Oxfordu istražio je konstrukciju dječje zborne vokalnosti u francuskoj kulturi kasnoga 19. stoljeća. Uspoređujući dječje zborove u operama *Werther* J. Masseneta i *Carmen* G. Bizeta, ukazao je na to da se djetinjstvo s jedne strane prikazivalo kao simbol duhovne nevinosti, a s druge povezivalo s animalnom prirodnošću i klasnim obilježjima (»Opera's Innocent Others: The Children's Chorus in Late Nineteenth-Century France«). Ilaria Contesotto sa Sveučilišta u Torinu i Bologni analizirala je metodiku dječjega pjevanja u 19. stoljeću kroz prizmu pedagoških dopri-

nosa F. Aportija i G. L. B. Wilhema povezujući povijesnu praksu sa znanstvenim spoznajama o vokalnoj fiziologiji (»Voices in Transition: The Evolution and Challenges of Children's Professional Singing in the Nineteenth Century«). Roberta de Piccoli s Glazbenog konzervatorija u Pesaru istražila je ulogu dječje pjesme u Italiji nakon *risorgimenta* kao ključnoga sredstva u širenju talijanskoga jezika i provedbi nacionalnog odgoja u školama (»Il Risorgimento e l'infanzia: autori, testi, musiche«). Federico Terzi sa Sveučilišta u Laussani istraživao je odnos djece i orgulja u Italiji 19. stoljeća te je na temelju analize pedagoških metoda, arhivskoga gradiva i repertoara ukazao na specifičan pristup tomu instrumentu (»Musica e infanzia nell'Ottocento italiano: il caso dell'organo«).

U sesiji posvećenoj operi i opereti Ross Purves s institucije University College London analizirao je razvoj dječje operete (žanra koji su oblikovali učitelji-skladatelji i komercijalni izdavači) u viktorijanskoj i edvardijanskoj Britaniji kao izravnu posljedicu obrazovnih reformi provedenih tijekom osamdesetih godina 19. stoljeća i društvene težnje za »racionalnom rekreacijom« mladih, tj. promicanjem estetski oblikovane i moralno prihvatljive razonode (»Music Published by, and for, Schoolteachers: The Case of Juvenile, School or Children's Operetta in Britain in the Second Half of the Long Nineteenth Century«). Jan Dewilde iz Centra za istraživanje flamanske glazbe svoje izlaganje posvetio je Charlesu Miryju, jednom od najplodnijih flamanskih skladatelja dječjih pjesama i opereta koje su spajale pedagošku pouku s umjetničkom kvalitetom (»Charles Miry (1823-1899): An Opera Composer Who Composed for Children«). Juan Carlos Poveda Viera sa Sveučilišta Alberto Hurtado u Čileu preispitao je važnost djetinjstva u 19. stoljeću kao ključnog izvora za razumijevanje skladateljskoga kreativnog procesa na primjeru čileanskoga skladatelja Pedra Humberta Allendea (»The Study of the Composer's Childhoods as a Source of Knowledge«). Jane Silvester sa Sveučilišta u Missouri-Kansas Cityju bavila se ulogom djece u Puccinijevim verističkim operama. Uočila je da njihova prisutnost odražava šire društvene procese nacionalnoga sazrijevanja Italije na prijelazu stoljeća i da su dječji likovi, simbolizirajući nevinost i idealiziranu prošlost, služili kao dramaturški kontrast surovom realizmu (»Childlike Realities: Contrasts of Adolescence and Adulthood in Puccini's Verismo Operas«). Eleonora Savvidou s institucije Royal Welsh College of Music and Drama u svojem se izlaganju bavila analizom scenske adaptacije priče »Alice in Wonderland« iz 1886. godine kako bi redefinirala koncepte djetinjstva u viktorijanskoj Engleskoj i pokazala da se djeca nisu prikazivala samo kao pasivne ikone nevinosti nego i kao kreativni subjekti (»Awoken by Fairies: Childhood Re-Considered Through the 'Opening Chorus' from the 1886 Production of 'Alice in Wonderland'«). Christina Vergadou iz Grčke nacionalne knjižnice na primjeru dvaju grčkih skladatelja – Pavlosa Carrera i Manolisa Kalomirisa – istražila je simboličku i dramaturšku ulogu uspavanke u operi (»'Lullaby in Opera': Exploring the Issue Through the Paradigm of Two Greek Operas«).

Skupinu referata posvećenih temi »Childhood Imagery in Music« započela je Franziska Weigert, koja je istražila ulogu njemačkih uspavanki u 19. stoljeću kao ključnog sredstva glazbene socijalizacije, povijesnog uvida u tadašnji doživljaj obitelji i konstrukcije djetinjstva kao idealiziranog, rajskog prostora sigurnosti i ljubavi (»Childhood as Paradise: The Construction of Romantic Childhood in German Lullabies«). Vasilisa Aleksandrova iz Državnog instituta za znanosti o umjetnosti u Moskvi svoj je referat posvetila nedovršenom vokalnom ciklusu »Na ljetovanju« Modesta P. Musorgskog, u kojemu je skladatelj glazbenim realizmom dokumentirao ljetovanje plemićke obitelji Stasov, s kojom je prijateljevao, te se fokusirala na autentične dječje igre, odgojne metode i svakodnevni život u ruskom selu Yukki (»Musical Portrait of 19th-Century Childhood in Modest Musorgsky's Unfinished Vocal Sycle 'At the Dacha'«). Dario De Cicco sa Sveučilišta u Padovi izlagao je o Rosi Agazzi, talijanskoj vokalnoj pedagoginji koja je napisala opsežan opus dječjih pjesama i priručnika za pjevanje povezavši jezično i glazbeno učenje s perceptivnim i kognitivnim razvojem (»From the 'Spoken' Voice to the 'Sung' One: The Vocal Repertoires of Rosa Agazzi (1866–1950)«). Angela Annese s konzervatorija Conservatorio di Musica »Niccolò Piccinni« iz Barija svoj je referat posvetila klavirskom opusu talijanskoga skladatelja Giovannija Rinaldija. Analizirala je kako je u trima zbirkama skladbi namijenjenih djeci i početnicima spajao didaktičku funkciju s poetskom jednostavnošću i originalnim prikazom dječjeg svijeta kroz igru i snove (»Un pianoforte per il 'ondo piccino': Giovanni Rinaldi compositore per l'infanzia«). Eva-Maria de Oliveira Pinto iz bavarskoga Ministarstva za obrazovanje i kulturu izlagala je o tradiciji narativnih klavirskih ciklusa za djecu nastalih pod utjecajem estetike Roberta Schumanna i pojasnila na koji su način te skladbe (specifičnim skladateljskim tehnikama prilagođenima dječjem uzrastu) pomagale djeci u savladavanju glazbene semantike i izražavanju karaktera (»'Neue Kinderszenen': Narrative Piano-Cycles for Children in the Schumann Tradition«).

Najveći broj referata bavio se temom glazbenog obrazovanja i pedagogije. Nekoliko sesija u nizu posvećenih toj temi otvorila je Candace Bailey sa sveučilišta North Carolina Central University, koja je istraživala ulogu sestara u ranom obrazovanju istaknutih glazbenika tijekom 19. stoljeća. Tako je, analizirajući utjecaj Janie Ouseley na skladateljski razvoj njezina brata Fredericka Ouseleyja, preispitala tradicionalni narativ o amaterskom obrazovanju žena i njihovu doprinosu povijesti glazbe te dokazala da su sestrina napredna glazbena znanja bila ključna u oblikovanju bratova ranog opusa (»Children Teaching Children: Musicking in the Ouseley Family in the 1820s«). Brian C. Thompson sa sveučilišta McGill University izlagao je o pedagoškom djelovanju Elene De Angelis Waters u kolonijalnom Montrealu, koja je, konstruirajući talijanski glazbeni identitet, postavila temelje kulturnoga kapitala viktorijanske buržoazije (»Music for the Empire's Children: Victorian Culture and Italian Music«). Emma Arthur sa Sveučilišta Oxford istraživala je glazbene aktivnosti u elitnim katoličkim samostanskim internatima u Irskoj i Engleskoj tijekom druge

polovice 19. stoljeća i prikazala glazbenu kulturu koja je oblikovala identitet katolkinja iz viših i srednjih slojeva kao spoj religijskog obrazovanja i težnje prema građanskoj profinjenosti (»'Fairies and Music, Gipsies and Flowers': Music Pedagogy and Performance in the Convent School«). Marija Benić Zovko prezentirala je rezultate svojega istraživanja provedenog uz financijsku potporu projekta »Institucionalizacija moderne građanske glazbene kulture u 19. stoljeću na području civilne Hrvatske i Vojne krajine (MusInst19)«, IP-2020-024277, u okviru kojega je nastao i ovaj izvještaj. Autorica je istraživala ulogu glazbenog obrazovanja i repertoara osnovnoškolskih pjesama u procesu oblikovanja hrvatskoga nacionalnog identiteta nakon uvođenja Mažuranićeva školskog zakona 1874. godine. Na primjeru pjesama Ivana Zajca analizirala je u kojoj je mjeri umjetnička kreativnost bila podređena didaktičkom utilitarizmu i idealiziranomu modelu narodne popijevke u svrhu promicanja domoljublja (»Between Art and Education: Croatian Children's Songs for Elementary Schools in the Last Decades of the Long 19th Century«). Despoina Afthentopoulou, nezavisna znanstvenica iz Grčke, izlagala je o razvoju grčke dječje pjesme i glasovirske literature od sredine 19. do početka 20. stoljeća s posebnim naglaskom na pedagoškom opusu Manolisa Kalomirisa. Analizirala je transformaciju glazbenog obrazovanja iz sredstva kojim se ostvarivala građanska stega u medij kojim se stvarao autentičan nacionalni glazbeni identitet (»For Greek Children: Piano Pieces and School Songs (19th and the Early 20th Century)«). Grčkom pedagogijom bavio se i George Charonitis sa Sveučilišta u Tesaliji, koji je istražio konstrukciju diskursa o djetinjstvu u Grčkoj 19. stoljeća kroz analizu dječjih glazbenih igara i pjesama koje su se pjevale u dječjim vrtićima i u svakodnevici (»Early Childhood Musical Play in 19th-Century Greece: A Historical-Critical Approach«). Michał Bruliński sa Sveučilišta u Varšavi izlagao je o ulozi glasovira u poljskoj kulturi sredinom 19. stoljeća. Analizirao je kako je pijanistička poduka služila kao sredstvo očuvanja domoljubnog identiteta pod tuđinskom vlašću te kao ključni medij društvenog i estetskog odgoja djece, posebice mladih djevojaka (»Children and the Piano: Educational Pathways in Early 19th-Century Polish Culture«). Asel Akbanova s institucije École Pratique des Hautes Études – PSL istraživala je zanemareni pedagoški rad i skladateljski opus Césara Francka posvećen djeci te je ukazala na njegovu ulogu u glazbenom obrazovanju mladih djevojaka iz pariškoga građanskog društva (»'Aux petits enfants': César Franck pédagogue et compositeur pour la jeunesse«).

Posljednja skupina izlaganja bila je posvećena temama raznolike društvene problematike. Prva referentica u toj skupini bila je Clarisse Azéma sa sveučilišta Université de Poitiers – CRIHAM, koja je istraživala razvoj kulture slušanja i pojavu »koncerata za djecu« u Francuskoj potkraj 19. stoljeća analizirajući pritom prijelaz dječje glazbene recepcije iz kućnog okružja u javnu sferu (»'Développer le sensesthétique de la jeunesse': le concert pour enfants en France de 1880 à 1914«). Magdalena Oliferko-Storck sa Sveučilišta u Bernu izlagala je o utjecaju očevih ambicija i psiholoških obrambenih mehanizama na formiranje jedinstvene virtuo-

zne karijere F. Liszta. Primjenjujući teorije Carla Gustava Junga i Alfreda Adlera, istražila je kako su »kompleks moći« i težnja za nadmoći oblikovali Lisztovu osobnost i glazbeni jezik (»'Le jeune Liszt' – Marketing Strategy or Jungian 'Power Complex'?«). Antonietta Loffredo sa Sveučilišta u Bologni referirala je o razvoju i širenju repertoara za dječje instrumente igračke u njemačkom govornom području tijekom 19. stoljeća. Analizirajući kataloge poput onih Ernsta Challiera i Friedricha Hofmeistera, ukazala je na transformaciju te glazbe iz aristokratske zabave u raširenu pedagošku i kućnu praksu, što je bio odraz promjene društvenoga stava prema djetinjstvu te konvergencije umjetničke i popularne glazbe (»Un repertorio a parte«). Posljednja referentica simpozija bila je Daniela Nuzzoli s konzervatorija Conservatorio Statale di Musica »A. Toscanini« di Ribera. Izlagala je o didaktičkoj ulozi opernih parafraza u glazbenom obrazovanju 19. stoljeća (osobito u pedagoškim metodama Adolphea Hermanna) te je naglasila njihovu važnost u podučavanju stila, akcentuacije i vještine »pjevanja na instrumentu« (»Adolphe Hermann, l'insegnamento ai giovani violinisti e l'arte di cantare allo strumento«).

Mnoštvom različitih tema referenti ovoga simpozija objedinili su raznolikost konstrukcije djeteta i djetinjstva kao povijesnih kategorija iz perspektive kulturnih i povijesnih okolnosti u 19. stoljeću na trima kontinentima. Problematiku povijesti djetinjstva inaugurirao je francuski povjesničar Philippe Ariès šezdesetih godina prošloga stoljeća, a u muzikološkim krugovima ta je tema osobito oživjela u 21. stoljeću, pa je i ovaj simpozij vrijedan i značajan prinos njezinu daljnjem istraživanju. Širokom lepezom ideja i perspektiva te vrlo živim i poticajnim raspravama znanstvenici okupljeni oko ove teme pokazali su važnost njezina istraživanja u međunarodnim krugovima. Vrijedan rezultat ovoga simpozija svakako će biti monografija *Children's Musical Cultures in Nineteenth-Century Europe*, koja će biti objavljena 2027. u izdavačkoj kući Brepols, a njezina će poglavlja činiti tekstovi odabranih referenata.

Marija BENIĆ ZOVKO
Zagreb

BUDIMPEŠTA, MAĐARSKA – »MUSICAL DISCOURSES ON THE NATIONAL IDEA IN 19TH- AND 20TH-CENTURY. MUSIC HISTORIOGRAPHY AND CRITICISM REVISITED«, 4. – 5. PROSINCA 2025.

U povodu 200. godišnjice osnutka Mađarske akademije znanosti, njezin je Institut za muzikologiju u suorganizaciji sa studijskom grupom Međunarodnoga muzikološkog društva »Music and Cultural Studies« tu veliku obljetnicu obilježio znanstvenim skupom »Musical Discourses on the National Idea in 19th- and 20th-Century. Music Historiography and Criticism Revisited«. Simpozij se održao 4. i 5.

prosinca 2025. u Institutu za muzikologiju Mađarske akademije znanosti. Bogati program obuhvatio je četrdeset referata, a sudionici su pristigli iz devetnaest zemalja, većinom iz Europe, ali i iz Sjeverne Amerike (Kanada) te Azije (Japan). Simpozij je otvoren plenarnom sesijom u kojoj su govorili Ágnes Papp, viša znanstvena suradnica s Odjela za mađarsku povijest glazbe, Katalin Kim, zamjenica ravnatelja Instituta za muzikologiju u sklopu centra ELTE Istraživačkog centra za humanističke znanosti (The Research Centre for the Humanities of the Eötvös Loránd University, dalje: ELTE RCH) i voditeljica Odjela za mađarsku povijest glazbe, Anna Dalos, voditeljica Arhiva za glazbu 20. i 21. stoljeća, László Vikárius, voditelj Bartókova arhiva i glavni urednik Kritičkoga cjelovitog izdanja djela Béle Bartóka, te Pál Richter, ravnatelj Instituta za muzikologiju u sklopu centra ELTE RCH, voditelj Arhiva i Odjela za istraživanje narodne glazbe i narodnog plesa. Plenarno je predavanje održala austrijska muzikologinja Barbara Boisits na temu međunarodnih projekata Guida Adlera u razdoblju nacističke dominacije.

Tijekom dvaju radnih dana uz plenarnu sesiju održalo se deset sesija na različite teme (National Music Historiography Redefined, Germanic versus Italian/French Discourses, À la Hongroise 1, Germanic versus Eastern European Discourses, Session of the Study Group Music and Cultural Studies: Reframing Narratives of National Histories of Music in Southeast Europe, Individual Contributions to Nationalism Definition, Stage Music, À la Hongroise 2, National Music Canon under Re/Consideration 1, National Music Canon under Re/Consideration 2). Budući da su se održavale paralelno, u ovom će se izvještaju predstaviti samo one kojima je autorica nazočila.

Prva je sesija bila posvećena suprotstavljanju njemačkih i talijanskih, odnosno francuskih glazbenih diskursa. Andrea Agresti bavio se temom recepcije glazbe Arnolda Schönberga i Albana Berga u Italiji u razdoblju fašizma, koja se kretala od prihvaćanja do odbacivanja. Referat Francesca Finocchiara također se bavio Italijom u razdoblju fašizma, točnije pokušajima da se kroz redefiniranje povijesti glazbe ospori njemačka dominacija i istaknu zasluge talijanske kulture za ključne glazbene inovacije. Louise Guérot koncentrirala se na temu francuske kulturne diplomacije nakon Drugoga svjetskog rata u okupiranim teritorijima Njemačke i Austrije, koja je imala za cilj denacifikaciju i potvrdu francuske veličine.

U sesiji Germanic versus Eastern European Discourses Lili Veronika Békéssy bavila se temom cirkulacije glazbenih vijesti između Beča i Pešte te diskurzivnim strategijama mađarskih i njemačkih novina. U sklopu te opsežne teme analizirala je preko 6000 novinskih napisa o glazbi iz 1857. Lukas Mantovan istražio je proces diskurzivnog oblikovanja pojma mađarske nacionalne glazbe u njemačkom tisku, odnosno načine na koje su ti tekstovi oblikovali predodžbu o nacionalnom stilu. Sljedeći su se referati fokusirali na povijest glazbe u 20. stoljeću. Ádám Ignácz i Jan Blüml analizirali su funkcije i sadržaje časopisa o popularnoj glazbi u Istočnoj Njemačkoj i Čehoslovačkoj usredotočujući se na načine na koje su mediji balansirali

između zahtjeva publike za popularnom kulturom i ideoloških zahtjeva režima. Christiane Tewinkel istraživala je programske knjižice u postnacističkoj Njemačkoj te istaknula važnost odmicanja od ideologije i usmjeravanja pozornosti na tehničke karakteristike djela, dok je Rima Povilionienė predstavila referat o početcima elektroničke glazbe u Litvi.

Tatjana Marković u svojem je referatu upozorila na važnost uključivanja različitih kultura pri oblikovanju narativa o miješanim prostorima. Leon Stefanija kao glavni si je zadatak postavio identifikaciju arhetipa u napisima o glazbi u Sloveniji od sredine do kraja 19. stoljeća, pri čemu je posebnu pažnju posvetio razvoju nacionalne glazbene kronologije. Georgia Petroudi predstavila je temu uporabe glazbe u procesu nadilaženja traume i redefinicije nacionalnog identiteta u kontekstu Cipra. Alexandros Charkiolakis analizirao je »Manifest« Manolisa Kalomirisa te njegovu važnost u uspostavljanju ideje o grčkoj nacionalnoj glazbi. U zadnjem referatu ove sesije Dilara Turan predstavila je aktualni sukob između nacionalističkih tradicija i »nove glazbe«, proces redefiniranja turskog identiteta u glazbi te pritiske kojima su oba pokreta izložena.

U sesiji posvećenoj scenskoj glazbi Pál Horváth istražio je svakodnevno funkcioniranje Narodnoga kazališta u Pešti u razdoblju neoapsolutizma s posebnim fokusom na višejezičnost njegova ansambla. Hrvatska predstavnica na ovom simpoziju, Petra Babić, predstavila je temu važnosti nacionalnih opera u formiranju temeljnoga nacionalnog narativa na primjerima hrvatske opere *Nikola Šubić Zrinjski* i mađarske opere *Bánk bán*. Katalin Ágnes Bartha bavila se gostovanjima glumca Ire Aldridgea u Ugarskoj tijekom 50-ih godina 19. stoljeća, uporabom tradicionalnih mađarskih glazbenih stilova na njegovim gostovanjima te načinima na koje je ta uporaba utjecala na njegovu integraciju u mađarski domoljubni diskurs.

Posljednja, vrlo zanimljiva međunarodna sesija National Music Canon under Re/Consideration 2 sastojala se od triju referata. Kristina Perkola analizirala je razvoj umjetničke glazbe na Kosovu u razdoblju 1945. – 1990. na podlozi djelovanja ključnih institucija i održavanja najvažnijih festivala. Argyrios Kokoris pokazao je kako su solunski novinari koristili glazbenu kritiku za promicanje helenskog identiteta. U zadnjem je referatu Kamille Gagné predstavila ulogu koju je kanadski etnolog Marius Barbeau, koji je postavio tradicionalnu francusku pjesmu kao temelj nacionalnog identiteta, imao u razvijanju francuskog identiteta pokrajine Quebec.

Uz simpozij odvio se i prigodni koncert na kojemu je, među ostalima, virtuozno nastupio i jedan od referenata, mađarski muzikolog i violinist Szabolcs Illés.

Sudjelovanje na ovom simpoziju omogućila je Hrvatska zaklada za znanost u okviru projekta MusInst19 (IP 2022-02-4277).

Petra BABIĆ
Zagreb